«بوزانتيون»
ارمنيجه يومى وسياسى غزته . صاحب امتياز ومدير مسؤلى
بوزانت كچيان
مطبعه واداره‌خانه‌سى باب عالى جاده‌سنده ۳۸ نمرولى دائرهٔ مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ. վեցամսեայ 3½, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 200 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ՈՒՐԲԱԹ, 1897 ՅՈՒՆԻՍ 27/9 ՅՈՒԼԻՍ — 9 ՍԷՖԷՐ 1315 — 27 ՀԱԶԻՐԱՆ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 200

Վաղն, առթիւ տօն Սրբոյ Հօրն մերոյ ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ, Վերանորոգչին Հայ. Եկեղեցւոյ, Բիւզանդիոն կ'հրատարակուի բատ սովորութեան, որուն նիւթերուն առատութեան ու կարեւորութեան պատճառաւ։

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՎԱՐԱԳԱՅ ՎԱՆՔ ԵՒ ԻՐ ՈՐԲԱՆՈՑ

Բ.

Եթէ երբեք պէտք էր որ վանքի մը մէջ Որբանոց մը բացուէր, Վարագայ Վանքն առաջին պարտք կամ իրաւունքն ունէր այդ մասին։ Եւ մենք ուրախ ենք որ մեր հայրենակիցներն ոչ միայն փութացին իրենց պարտքը ճանչնալու և կատարման ձեռնարկելու, այլ և պատշաճագոյն եղանակաւ հանրութեան ներկայացնելով զայն, անոր գոյութեան և շարունակութեան համար Ազգին գթութեան և օգնութեան կոչում ընելու գործնական և քաջայարմար եղանակն ընտրեցին, առաջարկելով տարեկան 5 ոսկւոյ համեստ գումարի մը փոխարէն որբ մ'ընդունիլ և խնամել՝ Վարագայ Վանքին մէջ, ինչպէս պարզ և պայծառ կերպիւ տեսնուեցաւ նոյն Վանքի Պատ. Հոգաբարձութեան կրկին գրութիւններէն՝ հրատարակուած «Բիւզանդիոն»ի 184 և 195 թիւերուն մէջ։ Քիչ անգամ այսքան ընդունելի նպատակի մը համար այսքան գործնական և վայելուչ ձեւով դիմում եղած էր հանրային նպաստին ու օգնութեան, ինչպէս և քիչ վանք կայ որ Վարագի չափ ընդունակ և յարմար ըլլայ օրինաւոր Որբանոց մը ունենալու։ Վարագայ մենաստանն, իր անցեալ և նոյն իսկ մօտաւոր անցեալ փառքերը, մինչեւ անգամ քարերն ու հողերը բաւական են որբերը մոռցնելու հոն այնպէս, որպէս կը ցանկայ ապաքէն ամէն Հայ որ չուզեր թէ կորսուին հէք որբերն Եկեղեցիին և հասարակութեան համար։ Իսկ մենք առանց բացառութեան կորսուած կ'համարինք Ազգի և Եկեղեցւոյ համար ամէն որբ որ ծննդավայրէն դուրս հանուելով, օտարաց ձեռքով կ'խնամուի, քիչ բացառութեամբ կորսուած պէտք է նկատել նաեւ անոնք որ թէպէտ ոչ-օտար ձեռքերու եւ ոչ-օտար կրթութեան կ'յանձնուին, այլ օտար հողի վրայ կ'փոխադրուին, — եւ ծննդավայրէ դուրս ամէն տեղ օտար է, — ու միայն այն որբերու ապագային վրայ հաւատք ունինք որոնք բախտ կ'ունենան բուն իսկ իրենց հայրենիքին մէջ մեծնալու. զի ադոնք միայն պիտի կարենան շարունակել իրենց հայրենի տունն ու օճախը։ Այս տեսութեամբ նոյն իսկ նուազ կորստական կ'համարինք Ազգի ու Եկեղեցւոյ համար այն որբեր որ թէպէտ օտարաց ձեռքով ու օտար կամ ոչ-ազգային-կրօնական կրթութեամբ կ'խնամուին, բայց բարեբախտութիւն ունին բուն իրենց ծննդավայրին մէջ պահուելու, զի իրենց ծնողաց գերեզմաններն, անոնց յիշատակը, նոյն իսկ իրենց շնչած օդն ու խմած ջուրը պիտի կարենան փրկել զիրենք օտարոտի խնամոց ազդեցութենէն...։

Բայց ասով ըսել չենք ուզեր թէ պէտք է անտարբեր դիտել ինչ որ օտար մարդասէրք ոմանք, մանաւանդ գերմանացի միսիոնարութիւնք կամ հաստատութիւնք կ'ուզեն կամ ձեռնարկած են ընել մեր որբերուն համար, կարծես գեղեցիկ առիթ մը գտած ըլլալով իրենց իւրաքանչիւր բրօբականտան առաջ տանելու, այլ որբերը բուն իսկ իրենց ծննդավայրին մէջ մնուցանելու և այնչափ տուներ ու ընտանիքներ անճետ ու անժառանգ մարելու վտանգէն փրկելու հարկն այնչափ կարեւոր և կենսական կ'նկատենք որ մինչեւ անգամ կ'պարտաւորինք հանդուրժելի համարել որբոց օտար մարմնոց ձեռքով տրուած օտար կրթութիւնն իրենց ծնած երկրին մէջ, քան անոնց փոխադրուիլն օտար հողի վրայ և խնամուիլն ազգային մարմնոց կամ հաստատութեանց ձեռքով։ Այս բուածներէն կ'հետեւի թէ ո՛րքան նախամեծար կը համարինք մենք «որբերը բուն իսկ իրենց ծննդավայրին մէջ խնամելու դրութիւնը», զոր գերազանց համոզողներն արդէն ամէն կողմէ ձայն բարձրացուցին, և բողոքեցին աշագին թուով որբեր «տարագրելու» որոշման կամ մտադրութեան դէմ, — և «տարագրելէ» տարբեր բան չէ խեղճ մանկիկներն իրենց ծնած հողէն հեռացնել։ — Գիտութեան ներկայացուցիչ մ'ալ (Մեծայարգ Տքթ. Իւթիւճեան) իր ձայնը միացուց անոնց և գիտական փաստերով ցուցուց (Բիւզանդիոն 193 թիւ) այդ անօրէնութեան անպատեհութիւնն և վնասակարութիւնն, յայտնելով այն անժխտելի տեսութիւնը թէ հէք որբուկներն հայրենամաչութեան [nostalgie] ախտէն զերծ մնալ պիտի չկրնան։ Եւ հոս տեղն է յիշեցնել թէ Օմալի դուքսն անգամ որ արքայորդի մ'էր, արքայական հարստութիւն ունէր, և ուր որ գըտնուէր արքայավայել կեանք կրնար վարել, չկրցաւ ազատուիլ այդ հայրենամաչութեան ցաւէն երբ իբրեւ թեկնածու տարագրուեցաւ իր հայրենիքէն՝ Ֆրանսայէն, մինչեւ որ 40 միլիոն ֆր. ի նուիրատուութեամբն առ Ակադեմիան՝ արժանացաւ նորէն վերադառնալու շնորհին, ո՛ւր կը մնան մեր թշուառ որբերը, միթէ պիտի կարենա՞ն ազատիլ իրենց ներքին նեարդն ու լեարդը կրծող և մաշեցնող այդ անմեռ որդէն։

Հապա մայրե՞րը, բնաւ ի նկատի չե՞ք առներ մայրերն, երբ կ'մտադրուիք անոնց զաւակներն հեռացնել իրենց գրկէն (*). —Նոյն իսկ այդպիսիք անգամ ազգականական մ'և է կապ մը կ'ունենան, որոնց բաժնուելն երկու կողմին ալ նոր վիշտ մը և սրտի նոր խոց մը պիտի ըլլայ անհերքայապէս։ Ի՞նչպէս կարելի է ուրեմն անտարբերութեամբ կամ պաղարիւնութեամբ տարագրել անմեղ մանկիկներն, որոց համար յանցանք մը չէ անշուշտ իրենց ծնողքէն տարաժամ զրկուիլն, այլ ընդհակառակն իրաւունք մը՝ աւելի խնամք և գուրգուրանք վայելելու։ Արդ, ո՛չ մի խնամք, ոչ մի գուրգուրանք այնքան քաղցր և սիրելի չէ որբին՝ քան ձգել զինքն իր հայրենիքին մէջ և հոն խնամել առընթեր իր մօր կամ ո՛ և է սիրելիին, քրոջ, մօրքրոջ, հօրքրոջ, եւն., որ մնացած ըլլայ, որպէս զի միշտ տեսնէ իր հօր կամ մօր գերեզմանն և մնանի ու պարարի անոր յիշատակով։ Ասկէ տարբեր ո՛ և է տեսակ որբախնամութիւն անբնական է, արուեստական է, անօգուտ պատուաստում է։ Ուստի, երբ կ'ներկայանայ բուն իրական և կամ իրապէս բնական եղանակն ու միջոցն որբախնամութեան, պէտք է ամենայն փոյթեռանդութեամբ փարիլ անոր, ընդգրկել զայն և արդիւնաւորել։ Ահա այս բուն օրինաւոր և գերադրապէս բնական դրութիւնն է որ ի յայտ կուգայ Վարագայ Որբանոցով։ Կարելի՞ էր քան զայն աւելի պատշաճ եղանակ մը ստեղծել և հանրային ուշադրութեան ներկայացնել։ Եթէ իրօք կայ մեր մէջ ճշմարիտ սէր և անկեղծ հոգածութիւն դէպ ի որբերն, եթէ կեղծ ցոյցեր չեն գթութեան և ցաւակցութեան այնքան արտայայտութիւններն, եթէ իրօք վիշտ և ցաւ կ'զգացուի օտարաց օտարացուցիչ ջանքերուն և բաղձանքներուն վրայ հանդէպ մեր որբոց, եթէ տուներու մէջ որբ որդեգրելու փափաքն ու մտադրութիւնը սին փառասիրութեան ու սոսկ ցուցամոլութեան — չըսենք երբեւ սպասաւոր ծառայեցնելու, — համար չէ, եթէ տնտեսական տագնապէն անմխիթար մնացած մերձակայ քաղաքներուն մէջ բացուած կամ բացուիլ որոշուած Որբանոցներն հաւաքական փառամոլութեան, հրապարակի վրայ իբր որբախնամ, իբր անգամ որբախնամ, կամ մանաւանդ իբր ատենապետ ու ատենադպիր երեւնալու նախանձութեան ոգւոյ արդիւնք չեն, եթէ մեծաշառաչ շռնդով հրապարակ նետուած շրջաբերականներն (500-1000 որբ պատսպարելու խոստմամբ) միեւնոյն ոգիէն բխած չեն, այլ անկեղծ որբասիրութեան զգացման թելադրութիւն են, ահա ճշմարիտ եղանակ որբ խնամելու. տուէք 5ական ոսկի տարեկան Վարագայ Վանքին՝ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր գիտութեամբ ու միջնորդութեամբ, և առ մէն մի 5 ոսկի որբ մը որդեգրեցէք, որ թէ խնամուի և թէ հայրենիքէն չբաժնուի, թէ բարեբար ունենայ և թէ անոր խորթ զաւակ կամ սպասաւոր չկարծուի, թէ ազգային բնիկ կրթութիւն ստանայ եւ թէ իր հայրենի տունն ու ցեղը շարունակելու դիւրութիւն ունենայ օր մը, — մայրերն որք այրիանալու դժբախտութիւն ունեցած են, որդեկորոյս ըլլալու վիշտէն խնայուին եւ թէ որբերն որք անհայր են, մօրմէ ալ չզրկուին։ Եւ դեռ ո՞րքան առաւելութիւններ այս դրութեան մէջ...։

Ով որ 5 ոսկի չի կրնար վճարել, ընկերովի թող ստորագրուի, կամ փոխանակ տարեկանի, թող ամսավճար ընէ։ —Բայց չմոռցուի թէ տան մէջ որբ որդեգրելն երբեք 5 ոսկիէն պակասով չըլլար, և տեղական Որբանոցներ հաստատելու համար բացուած հանգանակութեանց արդիւնք կրնան 5ական ոսկի բաժիններով հաւասար թուով որբերու յատկանալ, ինչպէս և մէկէ աւելի որբ որդեգրել մէկէ աւելի բաժիններով իւրաքանչիւր անհատի ձեռքն է։ Վարագայ Վանքն այնքան ընդարձակ հող ու կալուած ունի, որ եթէ այս եղանակով նպաստաւորուի, հարիւրաւոր որբեր կրնայ պատսպարել, մինչեւ անգամ Վանայ բոլոր որբերը։ Անշուշտ փափաքելի է որ միւս գաւառներու մէջ ալ մէկ մէկ Որբանոց հաստատուի նոյն պայմաններով, որպէս զի որբերը բուն իսկ իրենց ծննդավայրին մէջ խնամուին և մինչեւ որ անոնք ալ բացուին, ահա Վարագ նախաձեռնութիւն և առաջնութիւն ունեցաւ, պէտք է քաջալերել զինք որ միւսներն օրինակ առնուն։

Մ. ՆԱԹ.

(*). —Պոլիս բերել որոշուած և արդէն մասամբ ընտրուած որբերն անոնք են որ ո՛չ հայր ունին, ո՛չ մայր, և ոչ ալ մօտիկ ազգական որ զիրենք պատսպարէ։ Այս որոշումը կանուխէն տուած էր Ս. Պատրիարք Հայրն, որբեր որդեգրելու բարեգործութիւնն յանձնարարած ժամանակ։ Մեք եւս նոյն բարեգործութիւնը ջատագոված ատեն նոյն սկզբունքը դրինք թէ բոլորովին անօք որբերը պէտք է որդեգրութեան տրուին։ Տ. Խ.

ՄՈՒՇԻ ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

Աղջկանց կրթարան.—Որբերու խնամածութիւն

ՄՈՒՇ, 13 Յունիս 97.

Այս պահուս, մեր փոքրիկ քաղաքին մէջ, խումբ մը զգայուն ազգայիններու ուշադրութեան առարկայ դարձած են կրթական քանի մը կարեւոր հարցեր։ Ասոնց նկատմամբ ձմեռն ի վեր քանիցս գրեցի, և արդէն յարգելի ընթերցողաց ծանօթ են։ Նկատողութեան առնուած խնդիրներուն մէջ առաջին տեղը կ'գրաւէ աղջկանց վարժարանի փակումն, որ տակաւին կ'շարունակէ խորին ցաւօք համակելով հարիւրաւոր լքեալ ուսանողուհիներու ծնողներն և կրթասէրները։ Կ'ցաւինք կրկնելու թէ տեղական ջանքերն ապարդիւն մնացին, տնտեսական — աղքատութեան և չքաւորութեան պատճառաւ կարելի չեղաւ ժողովրդական — ներքին նպաստով վերաբանալ աղջկանց նախակրթարանն։ Երբ այս կողմէ կրթասէրներու ջանքերն ամլութեան կ'դատապարտուին, պէ՞տք է խապառ վհատիլ և ձեռնամած դիտել դպրոցին փակումն, ամայանալն, եւ բազմաթիւ թշուառ աղջիկներու անգիր, անուսումն թափառիլն և դաստիարակութեան շնորհին կարօտով մաշիլն։ Ա՛լ այն ամէն մարդ որ կ'զգայ իր պարտականութեան նշանակութիւնն, որ զգացում ու գաղափար ունի քիչ շատ կրթութեան բարիքներուն և օգուտներուն վրայ, երբեք չի կրնար արդարանալ իր խղճմտութեան առջեւ, երբ անտարբեր մնայ որ եւ է եղանակաւ աջակցելու այս բարենպատակ խնդրոյն յաջողութեան։ Կ'յուսի թէ պարտականութեան այս գիտակցութիւնով յուզուած Մուշի աղջկանց վարժարանի նախկին շրջանաւարտներն՝ Ազգ. Հայուհեաց ընկերութեան սանուհիներն՝ ի գլխաց բոլոր աշակերտուհեաց աղերսագիր մը ստորագրելով ուղղած են իրենց երախտաւոր եւ բարերար Ընկերութեան Ազգ. Հայուհեաց Ուսումնասէր անդամուհիներուն, ու նկարագրելով դպրոցազուրկ ապաբախտ աղջկանց կարեկցութեան արժանի վիճակն, անգամ մ'եւս հայցեր են իրենց մայրական-բարոյական գըթութիւնը, գէթ յառաջիկայ շրջանին Մշոյ աղջկանց նախակրթարանին վերաբացման համար, որու անձկանօք եւ անհամբեր կ'սպասուի։ Կ'սիրենք յուսալ որ Հայուհեաց մեղուաջան եւ յարգելի անդամուհիներն արգահատանաց արժանի պիտի գտնեն իրենց սանուհիներու սրտագին աղաչանքն, եւ ուշ պիտի դարձնեն Մուշի աղջկանց վարժարանին, որու համար այնքան գուրգուրանօք տքնեցան, վաստակեցան։ Գիտեն իրենք ալ թէ օրիորդական այդ դպրոցն ամէնէն կարեւորն է, մանաւանդ անոր համար որ խիստ բազմահայ կեդրոնի մը մէջ մէկ հատիկն է։ Ամենուս յոյսը մեծ է իրենց կրթասիրութեան վրայ։ Կ'իմանամք թէ Մուշի Փոխանորդ Ս. Հայրն և Գաւառ. Վարչութիւնն եւս Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր դիմած են, միջնորդելու Ազգ. Հայուհեաց Ընկերութեան՝ աղջկանց վարժարանի բացմանն համար։

*** Գաւառիս որբերու մէկ համագումար ցանկն յղուած է Պատրիարքարան տեղւոյս Առաջնորդարանի կողմէ, և Որբանոցի մը զգալի պէտքն յայտնուած։ Պատրիարքարանը ցարդ չգրեց բան մը Մուշի մէջ բացուելիք Որբանոցին համար, ինչ որ անհրաժեշտ և անխուսափելի կ'նկատուի աստ. փողոցները շատ կան անօթի, մերկ, բոբիկ երախաներ, որոց շատերը պատսպարան անգամ չունին։ Ինչո՞ւ արդեօք այնքան լքուի Մուշն, եւ գոնէ փոքրիկ Որբանոց մը չհաստատուի յարմարաւոր վանքի մը մէջ։ Պատրիարքարանը, տասն հատ որբ տանելով այս կողմերէն ի Պոլիս, երբեք թեթեւցուցած չըլլար սակայն որբերուն կարօտութիւնն որ հետզհետէ աւելի կ'ծանրանայ։ Ամէն պարագայի մէջ օգտակար եւ շահեկան է փոխանակ տասն որբ Պոլիս տանելու, 30—40 հոգի որբուկներու բազմութենէն ջոկել եւ պատսպարել վանքի մը մէջ, որ 120—150 ոսկւով կրնայ հայթայթել անոնց ապրուստը։ Տեղական վանքերում կըրթուած որբերն աւելի օգտակար եւ պիտանի կրնան ըլլալ իրենց միջավայրին, քան հեռաւոր մի անկիւն, ուր գաւառացին կ'կորսնցնէ իր չարքաշ դիմացկուն բնաւորութիւնն, եւ կ'վերանայ իր ծննդավայրը, փափկա-[...], նրհարցած, քչիկ մ'ալ չիփացած, բնականաբար նեղ պիտի գտնէ չըրջանակն, ուր ծառայելու կոչուած է։ Մեզ օրինակ Սանասարեան վարժարանն, որ չնայելով թէ գաւառական կեդրոնի մը մէջ է, սակայն նորա սաներու մեծագոյն մասն՝ աւարտելէ յետոյ՝ չեն վերադարձած իրենց բնագաւառը, զայն [illegible] համար, և Սանասարեանի դպրոցն աւարտող Մշեցի սաներէն մին մինչեւ Թէհրանի ջուրերը խմեց։ Եւ ի՞նչ է պատճառը։ Վեր ա՛ռ գիւղացի որբ մը իր նահապետական խրճիթէն, և դի՛ր հոյակապ շէնքի մը մէջ փափուկ խնամարկութեան ներքև։ Տարիներ կ'անցնին. մանուկն հասակը կ'առնու, միտքը կ'ճոխանայ, կ'լայննայ, կազմութիւնը կ'քնքշանայ. այդ ամէն լա՛ւ, սակայն պէտք չէ մոռնայ հայրենական օճախն, և չխզել հո՛ն ծառայելու։ Ո՞չ ապաքէն զոհողութիւններն որոշուած են զիրենք բնագաւառին համար պատրաստելու և նուիրելու։ Կան բացառութիւններ, բայց ինչո՞ւ ընդհանրապէս պարտաւորիչ չըլլայ ամէն սաներու համար — [illegible] իրենց ծննդավայրերուն մէջ։ Ահա թէ ինչո՞ւ համար կ'պահանջենք տեղական Որբանոցներ մեր հաստատութեանց մէջ, և բանաւոր չենք գտներ նոյն իսկ գաւառացի որբերն Ազգ. Հիւանդանոց փոխադրել, թողունք օտար որբանոցները, կամ միսիոնարաց բացածներն, որոց մէջ տո՛հմային կրթութենէ զուրկ Հայ որբերն՝ ոչ միայն պիտի օտարանան մեզմէ, այլ թերեւս երբեք չդառնան իրենց այրի մայրերուն։

***

ՍԵՒ ԾՈՎԻ ԱՓԵՐԷՆ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

Տնտեսական և բարոյական հանգամանքներ. —Հայ գաղթականք. — Հայ վաճառականք.

ՆԱՎՐՈՒՍԻԱ, 20 Մայիս 97.

Մայիս 14ին Կոստէրինտարէն երկաթուղիով երեկոյեան ժամ 7ին մեկնելով հինգ ժամէն վերադարձանք հոս։ Եթէ ցորեան և գարիի արտածութեան նաւահանգիստ չըլլար հոս, բնաւ կարեւորութիւն չպիտի ունենար իբրեւ քաղաք. օդը վատառողջ, ձմեռը խիստ և իր արեւմտեան խենդ հովն անտանելի, շրջակայ ճահիճներուն անհամբոյր քաղաք մ'է, իսկ նաւահանգիստը մեծածախս և հոյակապ ծովարգելներով օժտուած է. Նաւամատոյցները գեղեցիկ են։ Ծովին մէջ երկարած երկաթեայ երկու նաւամատոյց ունի, որոց վրայէն երկաթուղին կուգայ ուղղակի նաւերը կ'փոխադրէ իր բեռներն։ Ռուսական, անգլիական և այլ տասնաւոր նաւեր ընդ միշտ կան և կ'բեռնաւորուին ու կ'մեկնին։ Քաղաքի շէնքերը քարաշէն և բաւական ճաշակաւոր են. զարմանալի է որ փողոցները մեծաւ մասամբ անխնամ և գեղջկական վիճակ մ'ունին. վերջերս սկսուած է մաքրութեան և այլ կարգադրութեանց։ Բնակիչք Ռուս, Հրեայ, Յոյն և փոքրիկ թիւով մ'ալ գաղթական Հայեր են։ Օտարականին համար մանաւանդ առեւտրական տեսակէտով ցամաք երկիր մ'է. գտնուող գաղթականք պարապ են, ներքին եւ արտաքին օժանդակութիւն մը չըլլալով. գացող գաղթականն հոն չէ մնացած. սիւրի և ցորեն մաքրելու գործարանաց և երկաթուղւոյ գծերու վրայ աշխատող բաւական գաւառացիներ ունինք։ Այս թշուառներուն հետ ժամերով խօսեցայ եւ քաջալերեցի. օրը 11 ժամ չարաչար աշխատութեամբ հազիւ կրնան շահիլ 7½ էն 10 ղրշ., գիշերը 4—5 ժամ միայն որջի մը մէջ 5—6 ընկերներով իբրեւ դիակ կ'հանգստանան. իրենց աղքատիկ ճաշին ու թէյին, սենեակին ու ծխախոտին համար օրը 5 էն 6 ղրշ. կ'ծախսեն, որպէս զի կարողանան փող աւելցնել, տուրք, պարտք վճարել, և... Աղէկեան Յովհաննէսի պէս ճիւաղներու քսակը լեցնել։ Չգիտեմ թէ ստացա՞ք Պէրտիանցքէն գրած երրորդ նամակս, որով հարուստ դրամատէրի մը ըրած գրաւոր մէկ առաջարկութիւնն յիշած էի (*), պէտք է օգնութեան հասնիլ այս թշուառ դասակարգին իրենց արիւն քրտինքով վաստկած փողերն ապահովելու եւ ի հարկին տուներնին ղրկելու համար դիւրութիւններ ընծայելու. եթէ քիչ մը սիրտ եւ զգացում ունինք, գթալու ենք այս դասակարգին. յիշելու ենք որ հեռաւոր աշխարհներու մէջ ընտանիք, ծնողք, զաւակ եւ մանկիկներ այդ չնչին փողերուն կ'սպասեն անհամբեր որ պատառ մը հաց կարենան ճարել. եւ այդ պատառ մը չոր հացին դրամն է որ Բաղէշցի Աղէկեանը Թէոդոսիա կ'զգանձէ որ վճարէ ի Մուշ, սակայն մինչեւ որ Բաղէշ կ'հասնի, կ'մոռնայ յանէտ եւ կ'ուրանայ դրամ առած ըլլալը...։ Դարման պէտք է այս վիճակին։ Եթէ մեր եկեղեցականութիւնը միսիոնարաց պէս իր հօտն ամէն անկիւն փնտռելու, գտնելու, հովուելու եւ սփոփելու բարեսրտութիւնն ունենար, դիւրին է երեւակայել թէ ի՞նչ մեծ յաջողութիւն գործած պիտի ըլլար։ Պորտ ընկերութիւնն Ամերիկայի ամենահեռաւոր անկիւններէն փողեր կ'ստանայ և իր միսիոնարաց ձեռամբ կ'հասցնէ Վանայ, Մուշի և այլ գաւառաց գիւղերն անկորուստ և ճիշդ։ Ինչո՞ւ նոյն գործունէութիւնը, նոյն ընկերական ոգին, նոյն ազնուութիւնն և նոյն Քրիստոնէական և առաքելական վսեմ կոչումը չունենայ մեր կղեր. պարտաճանաչութիւն, ուղղամտութիւն և գործունէութիւնն է այս գործին գրաւականը։ Ահա բարձրանալու և յարգուելու ազգօգուտ միջոց մը մեր կրօնականաց համար. եթէ երբեք մեր կղերները պատահաբար այցելեն ալ այս խեղճերուն, պահպանիչ մ'ըսելով քանի մը կոպէկ խլելու համար է. գոնէ բարոյական քանի մը խօսքերով ալ միխթարելը ժամավաճառութիւն կ'սեպեն։ Կ. Պոլսոյ, Իզմիրի և այլ տեղերու մեր պանդուխտները շատ երջանիկ են Ռուսաստանի մէջ գտնուողներէն, որովհետեւ ամիսներով եւ շատ անգամ տարիներով զուրկ են կրօն. միխթարութիւններէ, և ոչ մի Ազգի կղերը մերիններուն չափ անտարբեր եւ անհոգ է, մանաւանդ ասոնց չափ շահասէր չէ. մեր կրօն. բարձրագոյն իշխանութիւնք շատ գործ և շատ պարտականութիւն ունին կատարելիք Եկեղեցին և Եկեղեցականութիւնը բարեկարգելու համար. սակայն ցարդ ոչինչ ըրած են և այս ընթացքով Ազգն ալ, Եկեղեցին ալ, կղերն ալ ձեռքէ ելնելու վրայ է...։

*** Այսօր կ'մեկնիմ ի Բաթում, և քանի մը ժամ պիտի կենանք տեսնելու Սուխումն, ուր բազմաթիւ գաղթականներ ունինք. վաղ երեկոյ ժամը 9ին Բաթում կ'հասնինք։

*** Ընդհանրապէս այս կողմերն ուր որ գացինք երկու ամիսէ ի վեր հունձքերը լաւ չտեսանք, որովհետեւ բնաւ անձրեւ եկած չէ. եթէ 15—20 օր եւս այսպէս շարունակէ, արմտեաց նուազութիւնն կ'վախցուի։ Շ.

(*). —Ստացած եւ հրատարակած ենք ժամանակին, բայց շնորհիւ Տփղիս նստող Գրաքննիչին, Բիւզանդիոններն աւելի ուշ կ'հասնին ի Բաթում եւ Կովկասեան ուրիշ քաղաքներ, քան ի Քալիֆորնիա։ Տ. Խմբ.

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆՍՏՈՅԳ ՎԻՃԱԿ

Տակաւին ի վիճակի չենք լոյս մը հաղորդելու այն անստուգութեանց վրայ որք կ'շրջապատեն զմեզ։ Չծանուցուեցան ո՛չ Կայսր. Կառավարութեան վերջնական որոշումներն, ո՛չ ալ Դեսպանախորհրդին վերջնական տրամադրութիւնները։ Լրագրերն եւ հեռագիրներն ամէն կերպ զրոյցներ կը յիշեն դեսպաններու հրաժարման կամ մեկնման, նորերու գալստեան, բանակցութեանց ապարդիւն մնալուն և Թեսալիոյ գործերուն վրայ։ Այս անստուգութիւն կերպիւ իւիք աւելի տագնապալի է քան բուն իսկ պատերազմն յորմէ ելնեցաւ, զի կ'երեւէր թէ օսմ. բանակին յաղթութեանց յարատեւ շարքն ի վերջոյ ո՛ւր պիտի յանգէր, բայց տակաւին չերեւիր թէ խնդրոյն

արդի դիւանագիտական ընթացքն ո՛ւր կայանք պիտի տայ։ Սակարանն ալ ոռոչակի կ'արտայայտէ ու կ'թարգմանէ տիրող մտահոգութեան զգացումը։ Այնու ամենայնիւ, կ'յուսանք որ մի քանի օրէն կարող պիտի ըլլանք վերջնական և ստոյգ լուրեր հաղորդելու։

*** Ութմու պաշտօնաթերթին յաջող ելքէն Մեծին Բրիտանիոյ պզզացած գոհունակութիւնն երկարատեւ չեղաւ. երբ Հնդկաստանի մեծ ապստամբութիւնը ծագեցաւ։ Թագուհւոյն 60ամեայ Յոբելեանին Անգլիոյ համար չա՛տ աւելի խրական, չա՛տ աւելի օգտաւէտ և արդիւնաւոր յաղթանակ մը եղաւ քան Սեւաստաբոլին առումը. բայց արդեօք հիմակ ալ միեւնոյն Հնդկաստանի խռովութի՞ւնը պիտի գայ խանգարել Անգլիացիներուն ազգասիրական օրինաւոր և բնական ուրախութեան զգացումը։ Անգլիա երբեք այնքան ուրախ եղած չէր, ժողովրդեան ամէն դասակարգերն անխտիր այնքան խրախուսի պատճառ ունեցած չէին ցնծալու և երկրին մէկ ծայրէն միւսը հարանիքի տուն մը դարձնելու՝ որքան Յոբելեանի աւթօրեակին մէջ։ Ութ միլիոն հոգիի չափ հանդիսատես ունեցող այն մեծ թափօրին և Նաւորդ ու հետեւորդ արարողութիւններուն կազմակերպութեան առթիւ չատ գովուեցաւ անգլ. Ոստիկանութիւնն, ամէն բան կանխահոգ միջոցներով կարգադրելուն համար, այնպէս որ բնաւ ո՛ և է անախորժ դէպք չծագեցաւ, և նոյն ինքն Թագուհին հարկ դատեց Ներքին գործոց Նախարարին միջոցաւ իր գոհունակութիւնն յայտնել Ոստիկանութեան։ Բայց այս միեւնոյն Ոստիկանութիւն կ'երեւի թէ ձախող բան մ'ըրեր է Հնդկաստանի մէջ, ապանեխման միջոցներն ի գործ դրեր է առանց ժողովրդային աւանդութիւններն ըստ բաւականին հաշուի գնելու, և դիւրագրգիռ ժողովրդեան մը զայրոյթն հրաւիրեր է՝ այնպիսի անհոգ մարմին մը կարգող և գործածող Կառավարութեան դէմ։ Զաւրագործներ գտնուեցան որք չվարանեցան արիւն թափել այս հնդիկ զգացման արձագանգ տալու համար, և տեղացիք այն չարագործները չփնտռելու, չյանձնելու, չճանչնալ կեղծելու համարձակութիւնն ունեցան, որ ուրիշ ատեն չէր պատահեր, զի գառնուկի պէս հլու, հնազանդ, օրինապահ ժողովուրդ մ'են Հնդիկներն, որոց կրօնքն ալ մեծ դեր ունի այս կրաւորական տրամադրութիւններն յառաջ բերելու և պահպանելու համար ժողովրդին մէջ։ Աւելի վտանգաւոր երեւոյթ մ'՝ Հնդիկներուն և Իսլամներուն խօսք մէկ ըրած ըլլալն է։ Այս ամէն «խռովարարնե՞ր» կային քառասուն տարի առաջուան մեծ ապստամբութեան սկիզբներն ալ, բայց այն ժամանակէն ի վեր անգլ. Տէրութիւնն արդար եւ մարդասէր վարչութեամբ այն աստիճան ուժովցած է Հնդկաստանի մէջ և իր ներքին կազմակերպութիւնն ալ այնքան բարւոքած է որ յուսալի է զի այս անգամ յաջողի ժողովուրդն հանդարտեցնել առանց մեծ դժուարութեան եւ արիւնհեղութեան։ Անկեղծ ըլլալու համար պէտք է սակայն յաւելնք թէ այս անգամ ալ վտանգի ուրիշ տարր մը կայ որ 40 տարի առաջ գոյութիւն չունէր։ Այն ատեն Անգլիա մաքառեցաւ անգլիատեաց տգէտ տարրերու դէմ, որք ուրիշ բան չէին խորհեր բայց եթէ նախկին Մոնկոլ Տէրութեան նման Կառավարութիւն մը հիմնել Նանա Սահիպի բռնապետական իշխանութեան ներքեւ։ Հիմակ անգլ. Ռաճին (*) հակառակորդները կամ գոնէ քննադատները միայն տգէտներն ու մոլեռանդները չեն, այլ նոյն իսկ ուսեալ Հընդիկներն, և Հնդկաստանի ապագայ հանդարտութիւնն ու բարօրութիւնը կախուած պիտի ըլլան այս ուսեալ և զարգացեալ դասակարգին և անգլեւհնդիկ վարչութեան միջեւ վերջ ի վերջոյ գոյանալիք համաձայնութենէն։ Անգլիացիք կ'թողուն որ զարգացած Հնդիկներն իրենց կարծիքներն ազատօրէն յայտնեն լրագրութեան մէջ, միթինկներու մէջ, և ամէն տարի իր նստաշրջանը կարգաւ Հնդկաստանի այս կամ այն քաղաքը գումարող «Հնդիկ Համազգային Ժողովին» մէջ, որուն խօսք Հնդիկները սովորաբար չեն մասնակցիր, բայց հնդիկ արիւնոք պերճախօս ատենաբանութիւններով կ'ճառեն հնդիկ ազգին իրաւանց վրայ, եւ ամէն տարի կարգ մը առաջարկներ կը քուէարկեն՝ Հնդկաստանի ինքնօրէնութեան յանգող պահանջումներու չարք մը մատուցանելով Կալկաթայի և Լոնտոնի Կառավարութիւններուն։ Բայց Անգլիացիք գիտական նորանոր գաղափարներու համեմատ հնդիկ ժողովրդեան նիւթական բարօրութեան համար ո՛րքան հոգածու են՝ ամէն նախապաշարումէ զերծ ազատամտութեամբ, 300 միլիոն հոգիներ լայնածաւալ Տէրութեան մը քաղաքական վարչութեան հիմերն ու ձեւերը փոխելու համար ալ նոյնքան պահպանողական և զգուշաւոր են։ Անգլիոյ մէջ ամէնէն ազատամիտ Նախարարն երբ Հնդկաստանի փոխարքայ կ'ըլլայ, մորթը բոլորովին կ'փոխէ, և վերջին ծայր վախկոտ կ'դառնայ քաղաքական փոփոխութիւններու։ Ռուսիա եւս հարկաւ իր համակիրներն ունի, կամ կ'ջանայ ունենալ, Հնդիկներուն մէջ։ Բայց մեք չենք կարծեր որ Հնդկաստանի խնդիրն այս անգամ մեծ տագնապ մը պատճառէ Անգլիոյ։ Քաղաքական իմաստութիւնն այնքան զարգացած է անգլ. ժողովրդեան ամէն դասակարգերուն մէջ որ ի պահանջել հարկին պէտք եղած միջոցները, թէ՛ բարեկարգական, թէ՛ զսպողական, ազդուապէս ի գործ պիտի դնեն՝ անգլ. Թագին վրայ հաստատուն պահելու համար նոյն թագին ամէնէն թանկագին, ամէնէն պայծառ գոհարն, որ ապաքէն Քոհ-ի-Նուրին երկիրն է։ (*)

(*).—Հնդիկ բառ որ նոյն է գերման Ռայխ բառին հետ, և կ'նշանակէ «Տէրութիւն, Զօրութիւն», և միանգամայն «Հարստութիւն», (Րէյ, Րէյխ, Րէյը, անգլ. և ֆրանսերէն), ինչպէս մեր համապատասխան Հարստութիւն բառը կ'նշանակէ միանգամայն արքայական իշխանութիւն, կամ ինչպէս մեր ծոխու—Թի—ն բառը թէ՛ Հարստու—Թե—ան և թէ հեղինակու—Թե—ան կամ իշխանու—Թե—ան իմաստ ունի։ Ռաճ բառէն կ'ծագին Ռաճա (իշխան) և Մահարաճա (իշխան մեծ), (տիտղոսք որ կը տրուին հնդիկ կէս-անկախ կամ հարկատու իշխաններուն,) որոյ իգականն է Ռանի։

(*).— Թագուհի-Կայսրուհւոյն ունեցած ամէնէն խոշոր և ամէնէն գեղեցիկ մեծահռչակ ադամանդն, որ Հնդկաստանէն բերուած է։

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴԵՍՊԱՆՔ. — Մեծ Տէրութեանց դեսպանք երէկ գումարուեցան աւստրեան դեսպանատան մէջ նախագահութեամբ դեսպան ֆոն Քալիչէի։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ. — Աթէնքէ կ'գրեն թէ Պերլինի հելլէն դեսպան Մ. Ռանկապէ, որ Յունաստանի կողմէ ներկայ գտնուեցաւ Անգլիոյ Թագուհւոյն յոբելեանին, հրաման ստացեր է քանի մ'օր եւս Լոնտոն մնալ՝ Ուէլսի Թագաւորին կողմէ իրեն յանձնուած պաշտօն մը ի գլուխ հանելու։

ՀԵԼԼԷՆ կառավարութիւնն հազար տրախմի խոստացաւ Բէլիսի և Վուցի աւազակաց գլուխները բերողին։

ԱԹԷՆՔԷ կ'գրեն թէ անցեալ Բշ. ի Պիրէոն սաստիկ կռիւ մը տեղի ունեցեր է քաղաքին բնակչաց և ռուս նաւազներու միջեւ։ Ռուս սպայ մը, որ միջամտել ուզած էր, ծանր վէրքեր ստացեր է։

ԿՐԵՏԷ.—Անգլիոյ Երեսփ. ժողովոյ անցեալ Եշ. ի նիստին մէջ Մր. Քըրզըն յայտարարեց թէ Տէրութիւնք այս միջոցիս կատարելապէս համաձայնելու մօտ են՝ Կրետէի բացառիկ վարչութեան կազմակերպութեան վերաբերեալ միջոցներուն վրայ։

—Գանտիայի շրջակայքը պատահած չփոթութիւնք չկրկնուեցան ։ Աթէնքէ կ'գրեն թէ կրետացի պետ Տավուզիս, նախկին յիսնապետ հելլէն բանակին մէջ, զինուորական ատեանի մը առջեւ կ'դատուի։ Ամբաստանուած է թէ 1891 յունիսին բանտի պահապան եղած միջոցին, չորս բանտարկեալներու փախուստը դիւրացուցեր և ինք ալ հետերնին խոյս տուեր է։ Ասոնց երեքը մահուան դատապարտուած են եղեր։ Տավուզիս այն ատեն քսան տարուան բանտարկութեան դատապարտուեր է ի բացակայութեան։ Տավուզիս այս անգամ զինուորական ատեանին առջեւ չուրացաւ իր յանցանքը. պաշտպան փաստաբանը՝ Կրետէի վերջին ապստամբութեան միջոցին անոր ըրած գիւցազնութիւնը մէջ բերելով անպարտութեան վճիռ ուզեց։ Ատեանն ըստ այնմ անպարտ արձակեց զՏավուզիս. ունկնդիրք ջերմապէս ծափահարեցին։

—Հանեայէ կ'գրեն յուլիս 7 թըւով.— Իտալական զօրքերէ երեք գումարտակ Հանեայէ Նէբրաբեդրա գացին։ Ապստամբք առաւօտուն կրակ ըրին Բլադանիայի ծովեզրը գացող աւստրեան և իտալեան զօրաց վրայ, որք առանց փոխադարձաբար պատասխանելու իրենցմէ մին զրկեցին՝ ապստամբներու, այս ընթացքին պատճառն իմանալու։ Այս վերջինք նամակով մը պատասխանեցին թէ օտար զինուորաց շարժման համար նախապէս զըկուած նամակը չեն կրցած բանալ ու կարդալ, զի հրամատարնին բացակայ էր, թէ զօրաց դրօշը չէին կրցած զանազանել և թէ Ալիքիանուի իրենց ընկերներուն իմաց տալու համար էր որ վէնք պարպած էին. վերջապէս իրենց ընթացքին համար ցաւ յայտնեցին իտալացւոց։

ԲԱԼԱՊԱՔԱՑԻ, Այասդէֆանոսի և Այաթրիտամի վանուց վանահայրերն, քահանայքն և երեւելիք, կ'ըսէ Իգտամ, 104 ստորագրութեամբ չնորհակալութեան հետեւեալ գիրն ուղղած են Էտհէմ փաշայի . — «Կեցցէ՛ մեր Վեհապետն Օգոստ. Սուլթան Աբտիւլ-Համիտ Խան։ Օսմ. զինուորք մեր գիւղէն վանեցին 300ի չափ աւազակներ որք Թրիխալան օսմ. զօրաց կողմէ գրաւուելէն յետոյ մեր գիւղը գալով մեզ ամենքս ալ կեղեքեցին և մեր ինչքը, կեանքն ու պատիւը վտանգեցին։ Նոյնպէս վանեցին այն աւազակներն որք կրակ ըրած էին Վոլտա ագարակէն ելնող օսմ. զինուորաց վրայ։ Այս եղածներն երախտագիտութեամբ տեսանք։ Պատիւնիս, կեանքերնիս ու ինչքերնիս յետայսորիկ ապահովուած են որուն համար յանչափս չնորհակալ ենք։ Ձեր Վսեմութեան ոտքերն համբուրելով, կ'խնդրենք որ օսմ. զինուորք մեր գիւղին մէջ մնան և միանգամայն կ'աղերսենք որ օսմ. կառավարութիւնն, որուն հպատակներն ենք, իր զօրաց միջոցաւ զմեզ պաշտպանէ հելլէն աւազակաց կեղեքումներէն ։»

ԹԵՍԱԼԻՈՅ Հրէաներն ու Ռումաններն նորէն հանրագրեր մատուցանելով, խնդրեր են որ Թեսալիա օսմ. իշխանութեան տակ մնայ։

ՀԻՒԱՆԴ ԶԻՆՈՒՈՐՔ.—Լարիսայի, Տոմոքոյի և Փարսալայի հիւանդանոցներուն մէջ 15 Օի չափ հիւանդ զինուորք կ'դարմանուին ։ Ասոնց 600ը պատերազմի յոգնութիւններէն եւ օգին անյարմարութենէն աւելի տկարացած ըլլալով, մաս առ մաս իրենց ծննդավայրերը պիտի զրկուին ։

ԶՕՐ. ՍՄՈԼԵՆԻՑ անցեալ Գշ. Աթէնքէ Թերմոբիլ գացեր է։

Մ. ՕՆՈՒ, Աթէնքի ռուս դեսպանը, Բեդերսպուրկ հրաւիրուած ըլլալով, Ուէլսի Թագաւորին հետ ժամու մը չափ տեսակցեր է։

ՏՈՔԹ. ՃԵՎԱՀԻՐՃԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Թէ իբրեւ Պետական հիւանդանոցներու բժիշկ եւ իբրեւ Քաղաքապետական բժիշկ, եւ թէ իբրեւ մանկաւոր բժիշկ, իր երկարամեայ փորձառութեամբ, ի վիճակի է գոհ ընելու իրեն դիմողները։ Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան մէջ ի կիր կ'առնու ամենանոր գործիները զորս այս անգամ իրեն հետ բերած է Բարիզէ, ծեղուած մեծ հիւանդանոցներուն մէջ անոնց գործողութիւնը մօտեն ուսումնասիրելէն ետեւ, ապանեխման ամենավերջին միջոցներով, մանկաբարձութեան ու մանրութեան ամենամեծ յաջողութիւնը որոց շնորհիւ Վերաբուժութեան ու Մանկաբարձութեան գործողութիւնք այնքան անվտանգ եւ ապահով կը հանդիսանան արդի Գիտութեան եւ Արուեստին առջեւ։ Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր տունը, Լանկա, Թուլումպա – Մէյտանը, Թ. 128, եւ Բշ,. Եշ. եւ Շբ. օրեր ժամ 4–6 Մէրճանճըլար դեղարանը Պանչէ-Գաբու։ Իսկ Գշ. կէս օրէն ետքն աղքատ հիւանդներ ձրի կ'դարմանէ Անտօն էֆ. Գալֆաեանի դեղարանին մէջ ի Լանկա։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագուհին իր Թագաւորութեան հանդէսէն յետոյ Լոնտոնէ դարձին, Ուինտսորի մէջ ներկայ գտնուեցաւ գաղթավայրերու զօրաց մեծ անցքին՝ հրամատարութեամբ Լ. Ռոպերդ Ուոդրֆորդ ու Քանտահարի, որ այժմ Իրլանտայի բանակեղին հրամատարն է և երբեմն Հնդկաստանի բանակին սպարապետն էր։

—Յոբելեանի հանդէսներուն առթիւ Տըվընշայրի դուքսն ու դքսուհին իրենց պատմական ապարանքին մէջ՝ ի Լոնտոն՝ քօղիմաւոր ամենաշքեղ պարահանդէս մը տուին։ Հրաւիրեալք ամենքն ալ պատմական հինաւուրց տարազներ կ'կրէին, օրինակի համար Վելինկթընի դուքսեր, Մալթայի ասպետներ, Հէնրի Բ.ի ու Դ.ի, Լուդովիկոս ԺԴ.ի և ԺԴ.ի աւագանիներ՝ իրենց տիկիններով ։ Կալլէսի իշխանուհին Մարկօ Թագուհին կ'ներկայացնէր։ Սըր Չարլս և Լէտի Հարգոբ՝ Նաբոլէոն և Ժօզէֆին։ Ռուսիոյ Քաթէրին Բ.ի, Աւստրիոյ Մարիա Թէրէզայի և Ֆրանսիոյ Քաթերին Մէտիչիսի արքունիքներն ալ ներկայացուած էին։ Կալլէսի իշխանը Մալթայի վաղեմի հիւրընկալ Ասպետութեան վարպետի համազգեստը կը կրէր։ Լէտի Կըր՝ կղէոպատրան կ'ներկայացնէր գահաւորակի մէջ բազմած։

—Լորտ Քաղաքապետին կողմէ ի պատիւ գաղթավայրերու վարչապետաց տրուած սեղանին Քանատայի վարչապետ Սըր Ուիլֆրիտ Լօրիէ բանախօսութիւն մ'ընելով ըսաւ. — «Թէ՛ ես և թէ բոլոր հայրենակիցներս կրցանք գնահատել անգլ. կառավարութեան բարիքներն. այսօր Քանատայի մէջ չկայ ֆրանսական ծագում ունեցող անհատ մը որ համոզուած չըլլայ թէ անգլ. դրօշին տակ միշտ վայելած է այնպիսի մեծ ազատութիւններ զորս ֆրանսականին տակ պիտի չկրնար վայելել։»

—Անցեալ չաբթու Երեսփ. ժողովոյ մէջ կարդացուեցաւ Լորտ-Սենեկապիւրի մէկ նամակն որով Պըլքինկէմի պալատան մէջ երեսփոխաններու ընդունելութեան պահուն գործուած թերութեանց առթիւ ինքզինքը կ'արդարացնէր և կ'ըսէր թէ արքունեաց պաշտօնատարք մտքերնէն չէին անցուցած յարգանքի պակասութեան մէջ գտնուիլ հանդէպ Նախագահին և երեսփոխանաց։

—Մր. Րընէլ Ռոտ, որ մամուլը պաշտօնով Հապէշաստան գացած էր, Լոնտոն դարձաւ և անցեալ Եշ. երկարօրէն տեսակցեցաւ Լ. Սալզպըրիի հետ։ Յետոյ Ուինտսոր երթալով պատիւ ունեցաւ Թագուհւոյն հետ ճաշելու։ Ռիւդէր այս առթիւ նորէն կ'հաստատէ թէ Մենելիք խիստ սիրալիր ընդունելութիւն ըրած է Սըր Րընէլ Ռոտի ու հետեւորդաց։ 28 օր ատոնց ուղեկցեր են 25000 անձնապահ զօրք և կայս. նուագածուներու խումբ մը։ Գահիրէէ եւս հետեւեալը կ'գրեն. — Հապէշաստան գացող անգլիական պատուիրակութեան անդամներէն Ո. Ինկէյթ պէյ ծանոյց Լ. Քրոմըրի և Քիչըներ փաշայի թէ Սուտանի մէջ Մենելիքի բարեացակամ չէզոքութեանը կրնան վստահիլ. թէ Հապէշաստանի վեհապետն ի հարկին Կապոյտ Նեղոսի կողմը թշնամւոյն ուշն ուրիշ կողմ դարձնելու ալ պիտի աշխատի։

—Անգլիոյ պատերազմական պաշտօնատան մէջ կ'հերքեն Սուտանի արշաւանքը կասեցնելու լուրն և կ'ըսեն թէ Նեղոսի ջուրց բարձրացումը նաբաձին պէս պիտի վերսկսի։

ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆԻ հետ յարաբերութիւն ունեցող անձնաւորութիւն մը սա տեղեկութիւնները կուտայ գերման թերթի մ'՝ Իշխան Հօէնլօէի եւ Մ. Պիւլովի կողմէ նախկին վարչապետին տրուած այցելութեան առթիւ. — Հօէնլօէ իշխանին այցելութիւնն ի Ֆրիտրիխսրուհէ, որ յունիս 19 էն ի վեր ծանուցուած էր, ներքին և արտաքին քաղաքականութեան մէջ ոռոչեալ փոփոխութիւն մը ցոյց կուտայ։ Խնդիր է գտնել այնպիսի եղանակ մը, որով Պիզմարք իշխան կարենայ միշտ իր խորհուրդները տալ կայսերական կառավարութեան։ Կ'խորհին որ նախկին վարչապետը դրուի այն վիճակին մէջ զոր Մոլդքէ ունեցաւ ընդհ. սպայակոյտի հրամատարութենէն հրաժարելէ և կայսրութեան պաշտպանութեան յանձնաժողովոյ պատուակալ նախագահ անուանելէն յետոյ։ Պիզմարք իշխան այդ այցելութեան պահուն չատ զուարթ էր և ըսաւ թէ իր դէմքի ջղացաւութիւնը բոլորովին աղէկցած է վերջին ժամանակներս ։

ՆՈՐ ԿՈՒԻՆԱ. — Հեռագիրը ծանոյց թէ Նոր Կուինայի մէջ բնիկները մէկ քանի եւրոպացիներ սպաններ են։ Վերջին լուրերու նայելով հեռագրական տեղեկութիւնք չափազանցուած են։ Դէպքը պատահեր է Սելքօ կղզւոյն մէջ՝ գերմանական Կուինայի հիւսիսային-արեւմտեան եզերքին վրայ։ Մէկ նաւէն մէկ քանի գերման նաւազք այդ կղզին ելեր են՝ եռանկիւնաչափութեան փորձեր կատարելու։ Նոյն միջոցին բնիկներ յարձակելով այս նաւազներու վրայ, չորսը վիրաւորեր են։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ. — Ի մօտոյ Բէչգայի մէջ Հունգարիոյ արքեպիսկոպոսին նախագահութեամբ համաժողով մը պիտի գումարի՝ վերջնապէս կազմակերպելու կաթոլիկ Եկեղեցւոյ ինքնօրինութիւնն Հունգարիոյ մէջ։ Թրանսիլվանիոյ և Հունգարիոյ յոյն կաթոլիկ Եկեղեցւոյ ռումէն եպիսկոպոսք պիտի չմասնակցին այս համաժողովին և միանգամայն պիտի բողոքեն մաճառ կառավարութեան միտումին դէմ, որով կ'ուզէ յոյն-կաթոլիկ ռումանական Եկեղեցին միացնել հունգարական կաթոլիկ Եկեղեցւոյն։

ՍԻԱՄԻ Թագաւորն անցեալ օր Բէչթայի մէջ մեծ վտանգ մը անցուց կառքով պտոյտ կատարած ատեն։ Ուրիշ կառքի մը ձին խրտչելով ուժգնապէս զարնուեցաւ Թագաւորին գտնուած կառքին. քեղին (օք) մէկ քանի հարիւրորդամետր հեռուէն անցաւ ասիացի վեհապետին կուրծքէն. Թագաւորն անմիջապէս մէկ կողմ նետուելով, կըրցաւ ազատիլ մահացու վտանգէ մը։

Մ. ՆԱՀԱՆԴԱՑ կողմէ Ճաբոնի ծանուցագրոյն տրուած պատասխանն հըրատարակուեցաւ։ Մ. Նահանգները կը յայտարարեն թէ Հավայի հետ կնքեալ դաշնագրութիւնը Ճաբոնի համար վնասակար հանգամանք մը չունի։ Չորս տարի առաջ երբ համանման դաշնագրութիւն մը խնդրոյ նիւթ եղաւ, Խաղաղական Ովկիանոսի մէջ չահ ունեցող տէրութիւններէ և ոչ մին պահանջեց որ իրաց նախկին վիճակը պահուի։ Մ. Նահանգներն ա՛նկից ի վեր չեն գիտեր թէ պատճառ մը երեւան եկած ըլլայ արդարացնելու այս կարգի պահանջում մը թէ Հավայի միացումը՝ Խաղաղական Ովկիանոսին մէջ տէրութեանց չահերուն կ'դպչի։

—Թայմզ կ'ըսէ թէ Ուաշինկթընի մէջ Ճաբոնի հետ ծանր կռիւէ մը չեն վախնար։ Մորնինկ Բոսդ ըսելէ յետոյ թէ երկուց երկրաց մէջ յարաբերութիւնք խիստ ձգտեալ են, կ'յաւելու թէ վերջին անգամ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ դեսպանաց ընդունելութեան օրը Ճաբոնի դեսպանը չէ ներկայացեր և թէ երկուց երկրաց միջեւ միայն անհրաժեշտ խնդրոց վրայ յարաբերութիւնք կ'կատարուին ։

ՔՈՒՊԱ.— Հավանայէ կ'հեռագրեն թէ ապստամբներու կողմէ ռումբ մը արձակուեր է կառախումբի մը վրայ։ Վայրաշարժը փճացուելով մեքենավարն ու հնոցպանը մեռեր են։ Վերջին հեռագրի մը նայելով չփոթութիւնք կը չարունակեն Հավանայի ամբողջ նահանգին մէջ. ապստամբաց նպատակն է խռովութիւնը տեւական ընել։ Անձրեւներն սկսած ըլլալով, արգելք կ'ըլլան զինուորական գործողութեանց։ Քուպայի մէջ իրաց վիճակը գրեթէ անկարելի կ'ընէ քաղաքական բարենորոգմանց գործադրութիւնը։ Ամերիկացի Սանկիլի, որ Հավանայի մէջ բանտարկուած և յետոյ ներման արժանացած էր, այժմ Քուպա կ'գտնուի և ապստամբապետ Րիվէրայի տեղն անցած է։ Կ'ըսուի թէ զօր. Պլանքօ ի Քուպա զօր. Վէյլէրի պիտի յաջորդէ ։

ՊԱՐՍԷԼՈՆԱՅԻ լրագիրք կ'պատմեն հետաքրքրական երեւոյթ մը ծովու վրայ։ Անցեալները ծովուն մակերեւոյթը տասն վայրկեանն անգամ մը մէկ մեթրի չափ իջեր ու ելեր է։ Անգլ. Սըքրոյլ մարտանաւը՝ խարիսխը խըզուելով, նաւահանգիստէն հեռացեր է։ Այս տեսակ երեւոյթ մը 1883ին տեսնուած էր Քրաքադոայի (Սոնտի Նեղուց) երկրաշարժի պահուն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ մէջ ողողումներուն առաջ բերած վնասներուն վրայ սա տեղեկութիւնք կ'հաղորդուին.—Փլած կամուրջներու և աւրուած խճուղիներու և երկաթուղիներու վնասուց գումարը տասն միլիոն ֆր.ի կ'հասնի։ Աշնան ցանքին կէսը կորսուած է. իսկ գարնան ցանքն երեք-չորրորդ պակաս եղած է։ Երկիրը ցարդ այս տեսակ վնաս կրած չէր։ Փլած հազարաւոր տուներու և վաճառատուներու երեւոյթն աւելի կ'մթագնէ այս տխուր պատկերը։ Երկրագործական Նախարարութիւնը թէեւ գովելի միջոցներ ձեռք առաւ ժողովուրդն սփոփելու, սակայն բաւական չեն։ Հանրային գթութիւնն ալ որչափ չատ ըլլայ, կաթիլ մը ջուր է ծովին մէջ նետուած։ Ուղղակի և անուղղակի տրոց հասոյթը նախատեսուած քանակութենէն 5—10 միլիոն ֆր. պակաս պիտի ըլլայ։

ՏՈՔԹՈՐ
ՏԻՐԱՆ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ
ԿՆԱԽՏԱԲՈՅԺ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն վերջ իր բնակարանը, Բերա, չէչլի փողոց, Թիւ 40։ 15—11

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 7 Յլս.— Աւստրիոյ արտաքին գործոց նախարարն ի մօտոյ Բարլիզ պիտի երթայ՝ իր կնոջ քով։

ՓԱՐԻԶ.— Երեսփ. ժողովն եօթն միլիոն ֆր.ի վարկ մը քուէարկեց՝ օգնելու Ֆրանսայի, Ալժէրիի եւ Կուատլուբի մէջ պատահած արկածներէն վնասելոց։

—Պուլկարիոյ իշխանն Հռոմ գնաց։

—Պանամայի գործին քննիչ յանձնաժողովը լսեց Մ. Կոթոռնի յայտարարութիւններն ի մասին հաշուեյարդարութեան։ Մ. Կոթոռն յայտարարեց թէ ջրանցքը կարելի է աւարտել։

ՄՈՍԿՈՒԱ.—Սիամի Թագաւորն հոս հասաւ։

ՀՌՈՄ.— Ռուս դեսպան Մ. Վլանկալի իր հրաժեշտի գիրը պիտի ներկայացնէ ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Սակարանի գործակալք բողոքեցին՝ Ծերակոյտին կողմէ ընդունուած սակարանի տուրքին դէմ։

ՓԱՐԻԶ.— Թատերգակ և ակադեմական Հանրի Մէյաք այս առտու մեռաւ։ Ծնած էր 1832ին։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ֆրանց Եոսէֆ կայսր վաղը Իշլէ Վիեննա պիտի դառնայ՝ Պատէնի կոմսին հետ խորհրդակցելու ներքին քաղաքականութեան վիճակին վրայ։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Ռումանիոյ գահաժառանգին վիճակը բարւոքած ըլլալով, Կարոլ Թագաւորն ու Թագուհին Սինայիա գացին, ուր պիտի մնան մէկ քանի չաբաթ։

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԱԹԷՆՔ, 8 յուլիս.— Լրագիրք ոմանք կ'ըսեն թէ հաշտութեան պայմաններն ինչ որ ալ ըլլան, պէտք է ընդունիլ, զի ուրիշ ճար չկայ։

—Աթէնքի դահլիճն հաւանեցաւ Մր. Րոքհէլի անուանման, իբրեւ դեսպան Մ. Նահանգաց։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Սերպիոյ և Պուլկարիոյ սահմանագլխոյն վրայ Տիմոք գետոյ ողողմանց պատճառաւ ընթացքը փոխած ըլլալով, երկուց կառավարութեանց կողմէ պատուիրակներ կարգուեցան՝ սահմանագլխոյ գիծն որոշելու։ Խորհրդակցութիւնք առանց դժուարութեան կ'կատարուին ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Մ. Նահանգներն ոռոչած ըլլալով նաւատորմի աւելցնել, կարգ մը թորփիլանաւեր պիտի չինեն ժամին 30 մղոն արագութեամբ։ Հավայի միացման գործողութիւնը երբ աւարտի, Մ. Նահանգաց կառավարութիւնն այդ կղզիներու մէկ քանի նաւահանգիստները պիտի ամրացնէ, մանաւանդ Ինձոն, որ նաւային կեդրոնի և ածուխի մթերանոցի պիտի վերածուի ։

ՓԱՐԻԶ.— Երեսփոխան Մ. Անդրէ Պուայէէ հաշտութեան մասին հարցապնդում մը պիտի ընէ արտաքին գործոց նախարարին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Տէյլի Մէյլ կ'ըսէ թէ հաշտութենէն յետոյ հելլէն արժեթղթոց փոխանորդները պատերազմի տուգանքը պիտի վճարեն՝ ծխախոտի մենավաճառն և ուրիշ տուրքեր փոխարէն առնելով ։

ՏՕՔԹՕՐ
ՀՐԱՆՏ Գ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի դիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂ.Ց Թ. 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 և 1—5 (ըստ Ե.)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վաւերական աղբիւրէ կ'իմանանք թէ Պալըլ Հառլի մէջ հայ որբերու խնդրոյն համար գումարուած Միսիոնարական Համաժողովին հետեւեալ սկզբունքներն ընդունած է։

Ա. Ազգ. Եկեղեցւոյն որբ զաւակները բողոքականութեան դարձնելու համար ո՛ եւ է ճիգ և ջանք պիտի չըլլայ միսիոնարական Որբանոցներուն մէջ։

Բ. Որբերն Հայոց եկեղեցին պիտի զրկուին ամէն կիրակի, և չաբթուան մէջ յարմար օրեր։

Գ. Հայոց եկեղեցին երթալու առթիւ, հոն հայ կրօնուսոյցէ որբերը պիտի ուսանին Հայ. Եկեղեցւոյ դաւանանքը։

Դ. Որբերը պարբերաբար պիտի խոստովանուին և հաղորդուին Ազգ. Եկեղեցիին մէջ։

Ե. Որբանոցներուն մէջ Ս. Գիրք պիտի կարդացուի որբերուն, բայց առանց անոնց Ազգ. Եկեղեցիին դէմ ակնարկութիւններ ընելու։

Առաջիկայ թուով մը կ'յուսանք Միսիոնարական Որոշմնագրին ամբողջ պատճէնն հրատարակել։

—Խառն ժողովն երէկ գումարեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Աժն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Բարձր. Յարութիւն փաշայի Տատեան։ Խորհրդակցութիւնք տեւեցին չորս ժամ, գլխաւոր օրակարգ ունենալով եկեղեցական կարեւոր խնդիրը, որ քանի մը նիստեր գրաւած է արդէն։ Այս մասին գրուելիք պաշտօնագրերն որոշելէ ետքը, Ժողովն ուրիշ մի քանի ընթացիկ տնօրէնութիւններ ըրաւ, ի մէջ այլոց Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ առժամեայ մատակարարութեան Յանձնաժողովոյ մէկ յայտագրին վրայ, Ժողովն հարկ դատեց ըստ օրինի վերակազմել Խնամակալութիւնն և անոր անդամ կարգեց նոյն Յանձնաժողովոյ անդամներէն զատ՝ որք են Յակոբ էֆ. Եասեան, Մաքսուտ էֆ. Հարէնց, Յովհաննէս էֆ. Մուրատեան, Նաեւ Մկրտիչ էֆ. Ասատեան, Յակոբ էֆ.

Ցակոբեան, Տքդ. Սիմոն էֆ. Սեդրոսեան և Յովսէփ էֆ. Եուսուֆեան։

—Ադրիանուպոլսոյ Գաւառ. Ընդհ. Ժողովը խնդրած ըլլալով որ ի նորոյ հրահանգ և ընտրելեաց ցանկ ուղարկուին առաջնորդական ընտրութիւն կատարելու, Խառն Ժողովն հարկ դատեց խնդրոյ նիւթ չընել այլեւս Հմայեակ եպսկ.ի հրաժարականը, զոր կըրկին անգամ մատուցած էր Ադրիանուպոլսոյ առաջնորդութենէն, և ընդունելով զայն, որոշեց ըստ փափաքանաց Գաւառական Ընդհանուր Ժողովոյ՝ հրահանգ տալ նոր ընտրութիւն կատարելու համար։

—Կ'ըսուի թէ երեկուան Խառն Ժողովոյ մէջ Արմաշի միաբան Տ. Խորէն Վ. Պէհրիկեան Տրապիզոնի, եւ Մուշեղ վրդ. Սերովբեան Արաբկիրի առաջն. Տեղապահ ընտրուեր են։

—Փէրիգիւղի Թաղեցիք Քաղաքական Ժողովոյ դիմելով խնդրած են իրենց թաղն անջատել Բերայէն՝ որու իրաւասութեան կ'պատկանի։ Թաղեցիք գլխաւորապէս կ'առարկեն թէ իրենց այս պահանջումն ուրիշ բանի համար չէ եթէ ոչ Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ անփոյթ գտնուիլն եկեղեցւոյ և վարժարանի գործոց հանդէպ։ Ութ տարի է որ, կ'ըսեն, Թաղը միացած է Բերայի հետ և ութ փարայի «խեր» տեսած չունի։

—Երեկուան Խառն Ժողովոյ գումարումէն յետոյ Ս. Պատրիարք Հայրը մինչեւ իրիկուն զբաղեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին։

—Ինչպէս ամէն օր, երէկ մանաւանդ Սըլվագի առաջնորդ Տ. Պետրոս եպիսկ. ունեցաւ բազմաթիւ այցելուներ, ի գլուխ որոց Ս. Պատրիարք Հայրն, ապա Կրօն. Ժողովոյ անդամք, Պատրիարքարանի դիւանապետք, ևլն։

—Վարագայ վանուց նորընտիր առաժամեայ վանահայր Տ. Ստեփան վրդ. Աղավատեան ընդունելով իրեն յանձնուած պաշտօնը, մեկնած է ի Վարագ։

—Վաղը Պատրիարքարանը գոց է Ս. Լուսաւորչայ տօնին պատճառաւ։

—Ս. Պատրիարք Հայրն օրհնութեան և գոհունակութեան կոնդակ ղրկեց Կեսարիոյ Առաջնորդ Տ. Տրդատ Ծ. վ. Պալեանի, Ս. Կարապետի Վանուց Որբանոցն հիմնելուն և նպատակայարմար կազմակերպութեամբ մը օժտելուն համար։ Մեք արդէն մի քանի շաբաթ առաջ փութացինք խնդակցիլ Կեսարացի գործունեայ և բանիրուն վարդապետին խոստմնալից աշխատութեանց համար։

—Ցակոբ էֆ. Բագրատունի յառաջիկայ կիրակի ժամ 4½ին, Էսաեան կիրակնօրեայ վարժարանին մէջ, բացի սովորական դասերէն, հետեւեալ փորձերը պիտի կատարէ գործնական կերպով ի տես ուսանողաց։ 1. Բուրդը, բամպակն և մետաքսը զանազանել։ 2. Գոյներու կեղծ թէ անկեղծ ըլլալն հասկնալ և հաստատել։ 3. Թանկագին մետաղներու աստիճանն (այար) որոշել։ 4. Ջրախառն, խարդախեալ և անապատ գինին ստուգելու եղանակ։ 5. Ոգելից հեղուկներու աստիճանը (կրատ) ճանչնալ։ 6. Իւղի, կարագի, և ձիթաիւղի խարդախութեան կերպերն ու անխարդախը ճանչնալով զատել զերծ մնալու միջոց։ 7. Հացահատիկի, ալիւրի և ուրիշ ընդեղէններու զննութիւնը։ Ունկնդիրներ կ'ընդունուին ձրի։

—Գահիրէէ կ'գրեն մեզ յունիս 19 թուով.— «Վերջապէս այստեղի Առաջնորդարանն ալ ուշադրութիւն դարձուց որբերու հոգածութեան պէտքին վրայ որու մասին թէ՛ Պատրիարքական շրջաբերական ղրկուած էր ամիսներ առաջ և թէ՛ լրագիրներն այնքան բան գրեցին։ Սա ալ իրաւ է որ Եգիպտահայերը նոր չունին կ'առնեն գաղթականներէն որոնց մեծագոյն մասը մեկնեցան։ Շաբթուս սկիզբը՝ քաղաքիս ծանօթ ազգայիններէն Ցանձնաժողով մը կազմուեցաւ որ հանգանակութեան ձեռնարկելով, կարելի եղած թուով որբերու պաշտպանութիւնը պիտի ստանձնէ, զանոնք բնակեցնելով, կերակրելով ու դաստիարակելով յարմարագոյն դատուած հաստատութեան մը մէջ, «Որդեգիրք Եգիպտոսի հայ գաղութին» անուան տակ։ Հաւանաբար, այս նպատակին գործադրման յարմարագոյն վայրն որոշուի Կիպրոսի Ազգ. Նորահաստատ Որբանոցն, որ իր մօտաւորութեամբը կրնայ դիւրութիւն ընծայել Եգիպտահայերուն՝ պարբերաբար տեղեկանալ իրենց պաշտպանութեան տակ առած տղայոց ֆիզիքական ու մտաւորական վիճակին ու տրուած կրթութեան։ Այս օրերս Տիկնանց Մասնախումբ մը եւս պիտի կազմուի, իբրեւ օժանդակ որբերու խնամածու Ցանձնաժողովին, հանգերձեղէն ու այլ իրեղէններ հաւաքելու կամ պատրաստելու համար։»

Ցառաջիկայ կիւրակէ օր, 29 Ցունիս, Ս. եկեղեցւոյս տօնախմբութեանն առթիւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել ի հոգեւոր մխիթարութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան։

Ի Դիմաց Աժմ. Մատակարարութեան
Ս. Լուսաւորիչ եկեղ. Ղալաթիոյ
Վ. Ատենադպիր   Ատենապետ
Մ. Հորէնց   Ց. Էսաեան

Ցառաջիկայ կիւրակէ, Ցունիս 29, Գեր. Եղնիկ եպիսկ. Ապահովնի հանդերձեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել վասն հոգւոյ Սալմաթոմրուքցի Փէսճի Բիւզանդ Տիգրանեան վաղամեռիկ երիտասարդին։ Զայս ի գիտութիւն ծանուցանելով բարեպաշտ ժողովրդեան,
Մնամ յարգանօք
Ի դիմաց Խնամակալութեան
Գարակէօզպիւկի
Ն. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Մաքրի-գիւղի Ազգ. երկ. վարժարանաց հրապարակային քննութիւնք պիտի սկսին յառաջիկայ Ցունիս 30, Բշ. օրէն և պիտի շարունակուին մինչեւ 13 Ցուլիս, ամէն օր կէսօրէ առաջ Ը. Ե. Ժ. 9ին, բաց ի Ցուլիս 6 և Ցուլիս 13 կիրակի օրերէն, յորում թէ կէս օրէ առաջ և թէ կէս օրէ վերջ բարձրագոյն կարգերու քննութիւնք տեղի պիտի ունենան եւ վերջի կիւրակէին Մանկապարտէզի քննութիւններն պիտի աւարտին։ Կ'խնդրուի Պատ. ծնողքներէ եւ ներկայ գտնուելու փափաքող անձերէ որ ներկայս իբր հրաւէր համարելով, ըստ այնմ բարեհաճին պատուել վարժարանս իրենց ներկայութեամբ։ Հոգաբարձութիւն Մաքրի-գիւղի
27 Ցունիս 97   2—1

ՄՆՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷՑԻՆՃԵԱՆ

Հանրածանօթ ծաղկավաճառ և զարդարող հարսնիքի մոմերու, Գամանտօ խանի անկիւնէն փոխադրուած է Զաքմաքճըլար եօքուշ Մեծ Նոր խան վարի յարկ թիւ 47, ուր կ'վաճառէ հարսերու համար ծաղկաւէտ կըրլանդներ, քօղեր, ձեռնոցներ, ևլն. և կ'զարդարէ հարսի մոմեր վայելուչ և ճաշակաւոր, համեստ գներով։

ԱԶԴ.— Ռումանիոյ Ֆօքշան քաղաքի Հայոց ազգ. երկսեռ վարժարանաց համար կ'ուզուի քաջահմուտ հայկաբան ուսուցիչ մը և ուսուցչուհի մը, որք եթէ գիտնան նաեւ գաղղիերէն, նախադաս կ'համարուին. առաջնոյն տարիքն ըլլայ 30—35 և երկրորդին 25—30։ Փափաքողք դիմեն հանդերձ կարեւոր ծանօթութեամբք ի մասին իրենց անցեալ գործունէութեան՝ առ
F. S. Ferhatian   à Focșani
4—4   en Roumanie.

ԱԶԴ.—Ատանայի Հայոց Ուսումն. Խորհուրդս դասական գրոց կեդրոնական Ազգային մի Գրադարան հիմնել մտադրած լինելով յԱտանա, կ'խնդրէ յարգոյ հեղինակներէ և գրավաճառներէ՝ ղրկել ընդ փոյթ իրենց դասական գործերէն մէկ մէկ հատ նմոյշ առ. ի ընտրութիւն և գրել պէտք եղած պայմաններն։
Հասցէ՝
«ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆ ՀԱՅՈՑ ԱՏԱՆԱ»
Ի դիմաց Ուսումնական Խորհրդոյ
Ատենադպիր   Ատենապետ
Պ. Ս. Ռոբֆալեան   Տէր. Ռ. Կ. Ռոբֆալեան
10—3

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Գասթէմունիի նահանգին կուսակալ անուանեցաւ Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ Էնիս փաշա։

—Վանայ նահանգին Մէքթուպճի անուանեցաւ Էրզրումի նախկին Մէքթուպճի Օսման Զէքի պէյ։

—Էտիրնէի ու Սելանիկի նահանգաց ելմտական քննիչ անուանեցաւ Սուրիոյ նախորդ Տէֆդէրտար Րիֆաթ պէյ։

— Սկիւտարի Նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ անուանեցաւ Բերայի Նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր-անդամ Թահսին էֆ. որուն յաջորդեց Պոլսոյ Նախնական դատարանին նօտար Րիզա պէյ։

—Ա. կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ գերման դեսպանատան Ա. քարտուղար Հանքէլ ֆոն Տոննէսմարք կոմսին, որ Լիւքսէնպուրկի դեսպան անուանուած է։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը կըրկին անգամ հրահանգ ուղղելով դատարանաց ծանոյց որ հանրութեան դատերն յապաղմանց չենթարկեն. եթէ դատարանի անդամոց մին օրինաւոր պատճառաւ բացակայ ըլլայ, ուրիշ դատարանէ մը առնուի եւ եթէ այս հրաւէրին չպատասխանողներ ըլլան, անմիջապէս իմաց տրուի նախարարութեան։

ԱՌԵՒՏՐ. ԴԱՇՆԱԳԻՐ.—Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է Կայս. Իրատէով, Թուրքիոյ եւ Սերպիոյ միջեւ առեւտրական դաշնագիր մը պիտի կնքուի։

ՑՈՒՆԱՑ նախորդ Պատրիարք Տ. Անդիմոսի ելմտական գանձէն հինգ հազար ղրուշ ամսաթոշակ յատկացուեցաւ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ բաժնետէրց 34րդ տարեկան ընդհ. ժողովն յնս. 30ին գումարեցաւ ի Լոնտոն, Լորտ Հիլլինկտընի նախագահութեամբ։ 1896 դեկտ. 31ին վերջացող տարեշրջանին տեղեկագիրը 297,772 ոսկւոյ զուտ շահ մը ցոյց կուտայ, որոյ վրայ աւելցնելով նախորդ տարեշրջանէն յաւելեան գումարը, կ'գոյանայ 305,959 ոսկի։ Առաջարկուեցաւ այս գումարէն, ինչպէս երէկ ծանուցինք, բաժին գլուխ 10 շիլին շահաբաժին մը տալ, որ վճարեալ դրամագլխին %5ն ըսել է, 29,777 ոսկի կանոնական պահեստին վրայ աւելցնել և 26,181 յաւելեալ գումարն ալ ընթացիկ տարւոյ նոր հաշւոյն անցունել։ Նախագահը, տեղեկագրոյն ընդունելութիւնն առաջարկելով, ըսաւ թէ այս պաշտօնագիր արկածալի տարեշրջան մը կ'ընդգրկէ։ «Եթէ այս ժամանակամիջոցին մէջ քաղ. և առեւտրական գործոց աղաւաղած վիճակին վրայ խորհինք, ինչպէս նաեւ այն իրողութեան վրայ թէ անցեալ տարի գրեթէ նպաստաւոր չեղաւ սեղանաւորական գործողութեանց, %5 շահաբաժին մը գոհացուցիչ պէտք է նկատուի։ Անցեալ տարին սկսած էր գործոց մէջ թեթեւ բարւոքում մը բերելով, որ գարնան եւս առաւել կը շեշտուէր, այնպէս որ մայիս ամսոյ մէջ Պանքան կրցաւ 3,200,000 ոսկւոյ կառավարական փոխառութիւն մը հրապարակ հանել, ժամանակէ մ'ի վեր այն միակ փոխառութիւնն որուն համար օսմ. կառավարութիւնն հասոյթներ տուաւ երաշխաւորութիւն, այսպէս ղրկուելով իր քաղաքային ու զինուորական վարչութեան մի քանի հասոյթներէն։ Տնտեսական տագնապն և Կրետէի գործերն յառաջ բերին դժուարութիւններ մինչեւ որ պատերազմ ծագեցաւ։ Բայց այս պատերազմին ելքը սա արդիւնքն ունեցաւ որ Կ. Պոլսոյ մէջ առեւտրական ու ելմտական գործոց յոյսերը զօրացուց։ Այս պատերազմ ապացուցուց նաեւ թէ օսմ. բանակը զինուորական մեծ կարողութիւններ և օսմ. կառավարութիւնն ալ ելմտական մեծ ոյժ ունի։ Վեց շաբաթ չանցած, Վեհ. Սուլթանը 200,000 հոգի համախմբեց Թեսալիա և Եպիրոս, առանց դիմելու պատերազմական որեւէ փոխառութեան։ Պատերազմը ցոյց տուաւ նաեւ թէ Պանքան լաւ ներշնչած էր կայս. կառավարութեան, երկաթուղեաց շինութիւնը ջատագովելով։ Սելանիկ-Կ. Պոլսոյ գիծն, որ Պանքային հովանաւորութեան տակ շինուեցաւ, թոյլ տուաւ կայս. կառավարութեան՝ մեծ ուժեր համախմբել հելլէն սահմանագլխին վրայ, բան մը որ ոչ միայն յաղթութիւնը շահեցուց, այլ և խաղաղութիւնն ապահովեց Պալքանեան թերակղզւոյ մէջ։ Նախագահն յետոյ յոյս յայտնեց թէ այս յաջողութիւն պիտի քաջալերէ կառավարութիւնը՝ շարունակել երկաթուղեաց շինութեան օգտակար գործը։ Գալով ապագային, նախագահն ըսաւ թէ երկու տարուան կայուն և անկեալ վիճակէ մը յետոյ կրնանք ելմտական ու առեւտրական վերածնութիւնը տեսնել։ Մ. Թէօտոր Պէրժէ ոյժ տուաւ նախագահին առաջարկութեան, այն է ընդունիլ ներկայացուած հաշիւներն ու տեղեկագիրն, որ առանց վիճաբանութեան ընդունուեցաւ։

ՊՐՈՒՍԱՑԻ ՈՃԻՐՆ.— Ինչպէս կը յիշուի, Պրուսայի մեր թղթակիցը ժամանակին ծանոյց թէ փետրուար 27ի գիշերն ի Պրուսա Նազիկ անուն կին մը և Օննիկ անուն մարդ մը խեղդամահ ըրած էին. Ունճը Առաքել Օղլու Պօղոսն, որուն դիակը տան պարտէզին մէջ թաղած էին։ Արդ, Պրուսայի վճաբեկիչ ատենի պատժական ճիւղն, որ սկսած էր տեսնել այդ դատն, իր վճիռն արձակեց։ Օննիկ ու Նազիկ դատապարտուեցան 15 ական տարուան տաժանակիր աշխատութեան և Անտոն անուն անձն ալ վեց ամսուան բանտարկութեան։

ՄԱՆՐ ԴՐԱՄ.— Փողերանոցին մէջ հարիւր հազար ոսկւոյ մէճիտիյէ մանր դրամի պիտի վերածուի։

ԱԼՊՈՄ.— Կայս. նաւային վարժարանի բարձրագոյն կարգի ուսանողք, որք քանի մը տարիներէ ի վեր լուսանկարչութեան դաս ալ կ'առնեն, նախընթաց շաբթու մայրաքաղաքիս զանազան նկարագեղ վայրերուն, և մանաւանդ Իշխանաց կղզիներուն լուսանկարները քաշեցին, որոցմով ալպոմներ կազմելով նպաստամատոյց ցուցահանդէսին պիտի նուիրեն։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.—Շիրքէթի 46 թիւ շոգենաւն երէկ իրիկուն ուշ ատեն, Անատոլու-Հիսարի առջեւ, վախճանեալ Մաղհար փաշայի ծովեզերեայ ապարանքին զարնուելով, թէ՛ ապարանքն եւ թէ՛ շոգենաւը ծանրապէս վնասուեցան։ Բարեբախտաբար մարդու կորուստ չկայ։ Ուղեւորք ուրիշ շոգենաւ փոխադրուելով, իրենց տեղերը ղրկուեցան։

ԱԼԱՇԷՀՐԷ մինչեւ Գարահիսար երկարող երկաթուղւոյ գիծն աւարտած ըլլալով, յառաջիկայ Օգոստ.ի սկիզբը պաշտօնական բացումը պիտի կատարուի։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Ճիտտէէ եկած վերջին լուրեր կ'հաստատեն թէ տեղւոյն առողջական վիճակը սկսած է բարւոքիլ և առողջապահական նախահոգ միջոցներու շնորհիւ տարափոխիկ հիւանդութիւնն անհետանալու վրայ է։

ՄԱՐՏԱՆԱՒՔ.—Ռուսական և իտալական երկու մարտանաւ Սուտայէ Իզմիր գացեր են։

ՀԱՃԸՆԻ մէջ ամսոյս 5ին մէկ ժամու չափ կարկուտ ու անձրեւ տեղալով, ողողումներ պատահեր և քանի մը տուներ փլեր են։ Պարտէզներն ու բանջարանոցներն ալ մեծապէս վնասուեր են։

ՄՕՏԱՅԻ նաւամատոյցին և Ֆէնէր-Պահչէի Պէլ-Վիւ օթէլանին միջև շոգենաւական երթեւեկութիւն մը պիտի հաստատուի Ուր. Շր. և Կիրակի օրերու համար։ Նաւածիգ մեծ շոգենաւ կայս. կառավարութենէն յատուկ արտօնութիւն ստացած է այս երթեւեկութեան համար։

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ Նախարարութիւն Էտիրնէի մէջ պատահած վերջին ողողումներէն վնասուող անձանց մէկ ցանկն ուզեր է Էտիրնէի կուսակալութենէն։

ՄԱՂՆԻՍԱՅԷ կ'գրեն թէ 3,500 արտավարի չափ այգիներ որթալուճէ վարակուած են։ Անցեալ տարի 6-700 արտավարի չափը վարակուած էր։ Որթալուճէ ուրիշ հիւանդութիւններ ալ երեւան ելած են։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղեաց ընկերութիւնն որոշեց ընդարձակ կայարան մը կառուցանել ի Հայտար Փաշա՝ հին կայարանին հանդէպ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Վօթօռ գրահաւորն Հաղոս ժամանեց։

ԱՐԿԱԾ.—Երէկ Շիրքէթի շոգենաւ մը Պէշիկթաշի նաւամատոյցին մօտենալու պահուն, Րասիմ անուն մարդու մը ոտքը շոգենաւին և նաւամատոյցին մէջտեղը մնալով ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ Ըն. Տօրօ շոգենաւը նաւապետ Մաքլըմ, ընդհ. վաճառքով Հըլէն հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

—Իռէօ շոգենաւը, նաւապետ Ուսըն, ընդհ. վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 6ին և 19ին հոս կ'սպասուի։

ՏՈՔԹ. Մ. ՄԱՑԻՕՆԵԱՆ պատիւ ունի ծանուցանել թէ գաւառներու մէջ բազմամեայ փորձառութիւն ստացած, այժմ վերահաստատուած է Գատը-գիւղ Սագըզ Աղաճ Րուշէն փողոց։ կ'դարմանէ մասնաւորապէս ներքին և ծննդաբանական հիւանդութիւններ. կ'կատարէ վիրաբուժական ամէն գործողութիւն։ Ի դիւրութիւն Պոլսեցւոց յաճախորդաց, կ'գտնուի ամէն Գշ. և Ուրբաթ Գում-Գաբու Սդասիոն Ճատտէսի Զարիֆեան էֆ.ի դեղարանն։ Աղքատաց ձրի դարման Դշ. կէս օրէ վերջ իր տունն։ Իսկ Գշ. նոյն դեղարանը։ 7—40

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Երէկ, Սակարանին մէջ բաւական եւէջներ եղան գիներուն վրայ։ Քոնսոլիտն, որ 23-1 ֆր. բացուած էր, 23-3 ֆր. բարձրանալէ յետոյ ինկաւ 22-36 ֆր.ի. վերջէն դարձեալ այս գիներուն մէջ բաւական տարուբերեցաւ։ Երկաթուղիին վրայ այնչափ գործ չեղաւ։ Այս առաւօտ Լոնտոնի և Բարիզի հեռագիրներն երեկուընէ աղէկ են։ —Լոնտոն 20-10 ֆր. և Բարիզ 20-50 ամիթիմ—Հետեւաբար Քոնսոլիտը բացուեցաւ 23-8.9 ֆր. և Երկաթուղին 106 ֆր.։ Օրուան Ստերլինը կ'արժէ 2 ուկէս ոսկի։

—Վաղը, Շր. Սակարանը գոց է Հայոց Ս. Գ. Լուսաւորչի տօն ըլլալուն համար։

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ գիտակցաբար արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դիմացկունութիւն (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ ողջախոհ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Զըլպուզճեանց դէմ)։

Գաղղիերէն յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 Նոր բացուած Խրիսօֆէլի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղիներն։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քոնսոլիտէ Սէռի Դ. Օ. Ռ.		23 05
Ամենէն բարձր գին	»	23 06½
Ամենէն վար գին	»	22 35½
Ռումէլիի երկաթ. գոց. ֆր.		105 50
Ամենէն բարձր գին		105 62½
Ամենէն վար գին		105 50

ԲԱՑՈՒՄ, 27 Ցունիս

Օսմ. Քոնս. Սէռի Դ. Օ. Ռ.		23 09
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.		106 —
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	13 10
Քրէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 06
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սոս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ռ.		3 08
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 —
Թրամուէյ բաժնեթ.		682 20
» Ժուխանէ		230 —
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		495 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	330 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	452 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ութ օրուան Օ. Ռ.		5 —
» մէկ ամսուան »	»	— —
Ռում. երկ. ութ օրուան »	»	— —
» » մէկ ամսուան »	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 11
Անգլիական ոսկի	»	110 01
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 10
Րուպլի թղթադրամ Օ. Ռ.		8 58

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109 3/4
Փարիզ 3 » ֆր.		22 91¼
Ֆիօրին մանթա	»	10 85

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Ցուլիս

Օսմ. քոնսոլիտէ Սէռի Ա. Ռ.		66 —
» » » Բ.	»	37 —
» » » Գ.	»	22 12
» » » Դ.) բաց.	»	21 12
) գոց.	»	21 25
Փոխառութիւն Գասապա	»	82 50
» Օսմ. 3½%	»	98 50
Օսմ. Կայս. Պանքա Գ.Կ.	»	12 18
Այտընի երկաթուղի	»	14 63
Եգիպտական Միացեալ	»	107 —
Անգլ. քօնսօլիտէ Գ. Կ.	»	112 75
Հելլենական 5% Գ.Կ.	»	24 —
Մօնօբօլ հելլենական 4%	»	27 —
Ռանթ » 4%	»	21 —
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888	»	97 —
» նոր » 6% 1892	»	98 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 26¼
Դրամագեղչ	»	2 —

ՎԻԷՆՆԱ, 8 Ցուլիս

Փոխան. Փարիզի վրայ ֆիօր.		47 67
» Լոնտոնի վրայ	»	119 90
Ռումէլիի երկաթուղի	»	57 60
Օսմ. Ռէժի	»	158 50

ՓԱՐԻԶ, 8 Ցուլիս

Օսմ. քօնս. Սէռի Դ.) բաց. ֆր.		21 37
) գոց.	»	21 50
» » » Բ.	»	36 90
» » » Գ.	»	22 35
Ռումէլիի երկաթուղի	»	108 50
Մաքսատուն	»	— —
Օսմ. Ռէժի	»	337 —
Օսմ. Կայս. Պանքա Գ.Կ.	»	560 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	104 17
Քրէտի Լիօնէ	»	777 —
Պանք տը Բարի	» »	854 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	» »	3187 —
Եգիպտական Իւնիֆիէ	»	— —
Իտալական Ռանթ	» »	93 87
Սպանիական արտաքին	» »	62 21
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 100
Դրամագեղչ	»	2 —

ՊԵՐԼԻՆ, 8 Ցուլիս

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		92 —
Ռումէլիի երկաթուղի	»	108 50
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	90 50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 300

ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

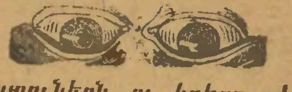

Դասատուներն ու կղերը ըժիշկներ են մարդկային ազգի ամենամեծ հիւանդութեան՝ Տգիտութեան. ուրեմն ըժիշկները պէտք է կարդան այն գրքերն որ երկուշաբթի ցոյց պիտի տամ։

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Տոքթ. Գրիգոր Ասլեան իր բնակութիւնը Մաքրիգիւղ Սագըզ-Աղաճ Ֆրէնկ Քիլիսէսի փողոց թիւ 20 տունն հաստատած ըլլալով, ըստ առաջնոյն ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի Գում-Գաբու Սդասիոն Ճատտէսի Զարիֆեան էֆ.ի դեղարանն, ամէն Եշ. ձրի. իսկ առաւօտ և երեկոյ Մաքրիգիւղ Արդարեան էֆ.ի դեղարանն և կամ իւր բնակարանն իրեն դիմող հիւանդները կ'դարմանէ. ամէն Դշ. կէս օրէն վերջ ձրի յիշեալ դեղարանին մէջ։ Մասնաւոր դարման ներքին և արտաքին հիւանդութեանց և ծննդական գործարանաց։ 3—10

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԴ. Ա. ՔԱՌԱՔՈՉ

Մասնագէտ երկու սեռի ծննդաբերական, գաղղ. և մորթային ախտերու.

Այս տեսակ ախտերէ վարակուող և կարգ մը շարլաթաններու սուտ խոստմանց հաւանելով հիւանդութիւններնուն դարման չգտնողներու ծառայութիւն մը մատուցանելու նպատակաւ, Տոքդ. Գառաքոչ, իր դարմանատունն ալ աւելի կատարելագործելով փոխադրած է Բերա, Աղա-Համամ փողոց թիւ 14 իր տունն, ուր ամէն ժամ իրեն դիմող հիւանդները պիտի դարմանէ Եւրոպիոյ հռչակաւոր Բրօֆէսօրներէն Ֆուռնիէէի և Կիյեօնի վերջին ու ազդու մեթոտներով։ 30—16

ԿՈՉՄՈՋ Յ. ՊԷՅԼԻԿՃԵԱՆ
(ԿՕՇԿԱԿԱՐ)

Կ. Պոլիս, Սիրքէճի, Համիտիյէ փողոց, Եալըզզ Օթէլի կից, Բէօփրիւլիւ Խանին (նախորդ Տույունը Ըսմուսիյէի) դիմացը թիւ 12.

Կօշիկներու այն գործարանը կ'մրցի ճաշակի մասին. Նախնական նիւթերը Ֆրանսական ընտիր գործարաններէ բերել տալով, կ'պատրաստէ ֆրանսական, անգլիական և օսմանեան ճաշակով, ամառնային և ձմեռնային տեսակ տեսակ կօշիկներ, չափու վրայ կամ պատրաստ։ Մասնագիտութեամբ կ'դարմանէ (Նասըր) կոշտու ունեցող ոտքեր. մանաւոր կօշիկ պատրաստելով կ'հաւասարեցնէ կաղ ոտքեր և մանկամեներու օրօրոցի մէջ ծռած ոտքերուն մէկ զոյգ կօշիկ պատրաստելով ապագայ անպատեհութենէ կ'ազատէ. բոլորովին պիրծ կ'պահէ. կ'ճաշակաւէ արժան և ոչ աժան գներով։ 20—1

ՌՈՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ — Ղալաթիա, Քարափին վրայ (Հին Մաքսատան տեղը) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՈՐ ԲԷՔԷՐԷՆ

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1828 | 1828 L'UNION DE PARIS | ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆԴ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ			ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ		
Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000	Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000	Պահեստ	»	104,500,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000	Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000	Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000	Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. Կայս. Պանքան։
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ. մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Գարաքէօյ Եէնի-Խան Ա. յարկ։
Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ԻԼԱՆԸ ՌԸՍՄԻ

Խանէ-սէրկիսի գօմիսիօնը ալիսի Թարափընտան վարիտ օլան իլան տըր.

Էվվալը չուհէտա վէ մալուլինը ղուղղամը ասաքիրի չահանէ մէնաֆիինէ օլարագ Թէէսիս վէ քիւշատը մէրհամէթ՝էֆզայի սունուհ վէ սատուր պույրուլան իրատէի քէրէմ ատէի հաղրէթը խիլաֆէթբէնահի միւզթէզալի միւնիֆինտէն պուլունան խանէ սէրկիսի գօմիսիօնը իհտա օլունան էշիա վէ նուգուտըն գապուլինէ միւպաշէրէթ իթտիկինտէն ասհապը համիյէթ վէ ֆիւթիւվվէթ Թարափլարընտան իհտա խուլէճէք նուգուտ վէ հէր նէվը էշիանըն ճումա կիւնլէրի սաաթ հէտիտէն օնա վէ էյյամը սաիրէտէ տախի սաաթ տէօրթտէն քէզալիք օնա գատար չիմտիլիք նըշանը ճէրայի հիւմայունը իթխալինտէքի թէլէկրաֆխանէնին խուսուս գաթընտա պուլունան տաիրէյէ իրսալը վէ գօմիսիօն Թարաֆընտան օլատա պուլունտըրըլաճագ օլան մէմուրը մախսուսընտան մագպուզ իլմուխապէրինին ալընըրըլմասը պէեան վէ բէճա օլունուր։ 5—10

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Կայս. Իրաւաբանական վարժարանէն վկայեալ փաստաբան ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ իր գրասենեակը փոխադրած է Պոլիս, Պապը Ալի Ճատտէսի Մուսուլ խան Թիւ 6, 7։ Իր վեցամեայ փորձառութեամբ իրեն դիմողներն ամէն կերպով գոհացուցած է։ Անձնական գործերու պատճառաւ, վերջին ժամանակներս Թէեւ նոր գործեր ստանձնելն յետաձգած էր, սակայն այսուհետեւ լոկ փաստաբանութեամբ պիտի պարապի եւ ամէն տեսակ պատժական, առեւտրական եւ Շէրիի դատեր պիտի ստանձնէ ըստ առաջնոյն, Ամէն օր կէս օրէ առաջ ժամը 3-6 (Ը. Թ.) եւ կէս օրէ ետք 10-12 գրասենեակը կ'գտնուի։ Լոկ իրաւաբանական խորհրդակցութիւնք ձրի են։ 4—10

Ս. Կ. ԱՆԱՅԵԱՆ
ՆԿԱՐԻՉ ԵՒ ԳԾԱԳՐԻՉ

1. Մասնաւոր դասախօսութիւնք գծագրութեան, գծագրութեան եւ գեղագրութեան։— 2. Ճարտարապետական, երկրաչափական ամէն տեսակ գծագրութիւնք. պատմայի եւ խալիի նկարներ եւրոպական եւ ասիական ճաշակաւ, մօնօկրամներ, պսակի եւ բասմանդրալի վերաբերեալ ամէն տեսակ գծագրութիւնք, նոյնպէս սալօնի բարձերու ամէն տեսակները թէ՛ Թաւիշի եւ թէ՛ զանազան կերպասից վրայ. Ջրանկը, եւ նկարչական ամենանուրբ աշխատութիւնք այցեքարտից, պարահանդէսից տոմսերու, հարսանեաց եւն. եւն. աշխատութիւնք։ Օրացոյցերու, քաղթ-ատուէններու, սիկարի թղթոց մեծ ապպարութեանց եւ նօթայի վերաբերեալ պատկերներու շինութիւնք։ Գծագրութիւնը խիստ գոհացուցիչ պայմաններով։ Կ. Պոլիս, Սուլթան-Համամ Սաչիտիէ խան Թիւ 24։

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ ու Արեւելքի մէջ — ամիսը երկու անգամ բանող շոգենաւեր

Անունանք	Թօնօ	Անունանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Էդրուրիա	7718	Մարաթոն	2433
Սէրվիա	7391	Ադլաս	2393
Ուլտոնիա	7268	Սարակօսա	2160
Բաւոնիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆալոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալլիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մորոքքօ	1855
Ալէբբօ	2143	Պրիթիշ Քուին	[illegible]
Քէտար	1876	Քարինթիա	5598
Շէրպուր	1614	Սիլվանիա	5598
Փաղալոնիա	4845	Քամպանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Թրէնիտատ շոգենաւը Նաւալ. Քրէսըր, եկաւ։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՕԼԻ գործակատար
Ալիքբասիս խան, Թիւ 4
Ղալաթիա

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ "ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ,, ՕՐԱԳՐՈՑ Կ. Պոլիս, Նօ 38, Պապը Ալի Ճատտէսի

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

1. Ղրկուած ձեռագիրներն ետ չեն տրուիր։ — 2. Ցանուն լրագրին Ընկալագրեր, Փոխանակագրեր, Նամակատան դրամաթուղթեր, Չէքեր, եւն. վաւերական են՝ լրագրոյն արտօնատէրին ստորագրութիւնը կրելու պայմանաւ միայն։ —3. Բաժնեգիները Թուրքիոյ համար արծաթ մէճիտի եւ արտասահմանի համար Ֆր. ի հաշուով են, մէճիտը 20, ոսկին 108 ղրուշէն։ — 4. Թղթատարի ծախքը մեր վրայ է, բաց ի Բօսթ Լօքալի ծախքէն։ —5. Թղթատարի ծախքն իր վրայ առնլով «Բիւզանդիոն» ա՛յնքան մեծ զոհողութիւն մը կրած է արդէն որ զեղչուած բաժնեգինի առաջարկներ անընդունելի են։ —6. Ամէն գաւառացի ազգային որ ինքզինք Թերթին խմբագրութեան ծանօթացնելէ ետքն իր բնակած քաղաքին, գիւղախմբին կամ գաւառին ազգային, կրթական կամ տնտեսական իրողութիւններուն, դէպքերուն եւ հանգամանքներուն վրայ ամիսը չափ ճշգրիտ եւ ամփոփ տեղեկութիւն հաղորդէ, իրաւունք ունի Թերթին Թղթակիցը նկատուելու, տարեկան Թերթ մը ստանալու, եւ յառաջիկային դրամական փոխարինութիւն մը, եթէ իր նամակներ նա՛ եւ գրական արժանիք ունին։

ՊԱՏ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ—Ստեփան էֆ. Սափրիչեան. ԱՏԱՆԱ. —Միսաք էֆ. Գալ... ԲԱՆԴԸՐՄԱ—Յ.Պ.էֆ. Մանուկեան. ԱՖԻՕՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ—Սիմոն էֆ. Միսաքեան. ԷՆԿԻՒՐԻ— Համբ. Զննողեան. ԷՐԶՐՈՒՄ — Համբ. ... Եղբարք. ԹՕՔԱՏ— Յովհաննէս էֆ. Գազանճեան. ԻԶՄԻՐ—Կարապետ էֆ. Մալէճեան. ԽԱՐԲԵՐԴ— Յովհաննէս էֆ. Յարութիւնեան. ՄԱՐԱՇ— Արժ. Տ. Յովհաննէս քհնյ. Վարժապետեան. ՄԱՐԶՈՒԱՆ— Յովհաննէս էֆ. Յակոբեան. ՄՈՒՇ—Գեղամ էֆ. Տ. Կարապետեան. ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ— Յակոբ էֆ. Սուքիասեան. ՈՒՐՖԱ— Գէորգ էֆ. Ոսկերիչեան. ՊԱՂՏԱՏ—Միհրան էֆ. Սրվաճեան. ՊԱՐՏԻԶԱԿ—Ստեփան էֆ. Մակարեան. ՊՐՈՒՍԱ— Օննիկ էֆ. Լութֆեան. ՌՈՏՈՍԹՕ—Միհրան էֆ. Անանեան. ԴԱՐԴԱՆԷԼ—Հայկ էֆ. Թայքէսէնեան. ՏՐԱՊԻԶՈՆ— Սահակ էֆ. Էմքէճեան։

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլ եւ Արեւելքի մէջ — բանող շոգենաւեր

Անունանք	Թօնօ	Անունանք	Թօնօ
Վիքթօրիան	10500	Ֆլամիան	3500
Ասմէնեան	10500	Էճիբշըն	3500
Բէպրիան	10500	Բըրժիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ձօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէպպիան	2000
Գալէֆօռնիան	3700	Մինչօ	900
Վալէնսիան	3700	Օբօրթօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Զամպիան	3500		

Ֆլոռէնս շոգ., նաւ. Լոկան, ամսոյս 28ին Օտեսայէ դառնալով, շուտով պիտի երթայ Լիվըրբուլ։

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէէնտէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի ու Պոլսոյ մէջ — կանոնաւորապէս բանող

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի եւ արագ ուղեւորութիւն

Նաւուղչէքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար ԹԻՄՈԹԷ ԲԸԳՈՒԼ
Մումհանէ փողոց Թ. 1

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, ղառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ ույժերու կորուստէն յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարումներ. կը բուժէ դժուարամարսութիւն, ջղային եւ սրտի, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան շրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն եւ սպառումը. կը կասեցնէ ույժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանց աւսոր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդուութիւնն անմիջական եւ մնայուն է։ Մելամաղձութեան ախտանիշք կ'աննետանան հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, արեան մէջ մածանելով ելեկտրական տարրը, Ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել փութաջանութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժակը կը գրգռէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր ույժ մը կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկաններուն։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մտաւոր կարողութեանց յաւելմամբ եւ բարօրութեան զգացմամբ որ վսեմութիւնն հիւանդը շատոնց կը կորսնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղիք կանոնաւորապէս կը գործեն։ Դէմքը կը սկսի լեռնալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքը շողուն, մորթը պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ույժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որոց բրիտանեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն սա բառերով **Dr. Lalor's Phosphodyne London England** վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։ Մեծ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԷՏՄՈՒՆՏ ԴԱՐՈՒԱՆԱ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա—Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Թիւ 95 եւ 97։

ՌԷՅՆՈԼՏՍԻ ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔ

Կը բուժէ կաթուածը, յօդացաւերը, կողացաւն եւ բոլոր ջղային ցաւերը։ Աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղը ճանչցուած է կաթուածի, յօդացաւի, կողացաւի դէմ։ Մէկ անգամ առնել բաւ է քանի մը ժամու մէջ զգալի ամոքում առաջ բերելու։ Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտոնի նշանաւոր Տր. Տէյլ կը գրէ. «Ինչ մը ատեն Ռէյնոլտի ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔը տալ հիւանդներուս եւ կը փութամ ըսել որ միշտ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը համարեմ որ ասի շատ ազդեցիկ դեղ է։» ՀՐԱՀԱՆԳ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պառկելէ անմիջապէս առաջ ու տաք ջուրի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւեալ գիշերը 60ի բարձրանալ եւ այսպէս հետզհետէ մինչեւ 120ի։ Մեծ եւ փոքր քանակութեամբ ու շիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցչին՝ ԷՏՄՈՒՆՏ ԴԱՐՈՒԱՆԱՅԻ անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 եւ 97, ի բաց Գալաթըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա—Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Պահականոցին քով։ ՏԱՆՕԹ.—Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ անգլիական եւ ամերիկեան դեղեր։

(19)
ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԹՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Գիտէք որ արդէն անգամ մը զիջում ըրի ձեզ. տեսաք որ այս իրիկուն՚ալ հաւանեցայ ձեզ հետեւելու. դատեցէք զիս անցեալ հաճոյակատարութեանս վրայ, եւ ոչ թէ այն մերժողական պատասխանին վրայ, զոր պահ մ'առաջ պարտաւորեցայ տալ ձեզ... Ի՛նչ արժէք պիտի ունենայ ձեզ համար գուեհիկ հաւանութիւն մը։ Ա՞յս կ'ուզէիք։ Ո՛հ, կը պաղատիմ, մի հեռանաք ինէ... Ձեր սրտին ու իմ սրտիս մէջտեղ մի՛ դնէք այն Աստուածն որ համակ բարութիւն ու սէր է, կ'ըսէք.. Խանդագին կը սիրէք զայն, բայց ես ես առաւել խանդագին կը սիրեմ զձեզ... Դուք կ'աղօթէք անոր, բայց ես կը պաշտեմ զձեզ, եւ կ'ապրիմ մի միայն ձեր շնորհքն ու գեղը դիտելով հոգեզմայլ։ Իմ սէ՛րս է իմ կրօնքս։ Կրնա՞ք մեղադրել զիս այս միակ կրօնքիս համար, եւ երբ կը ծնրադրեմ ձեր առջեւ իբրեւ առ ոտս նազելի աստուածուհւոյ մը, միթէ ոճի՞ր մը պիտի համարիք իմ այս ընթացքս։

—Ձեր լեզուն մոլորեցուցիչ է, մրմնջեց Քոնչիդա ցած ձայնով։ Մարմնեղէն արարած մը կը դնէք անտեսանելի Աստուծոյ տեղն որ սակայն ներկայ է... Ձեր բոլոր մտածութիւններն եւ ձեր բոլոր խօսքերն ամբարիշտ հեթանոսի մը մտածութիւններն ու խօսքերն են... Ոչ միայն չէք ուզեր յուղղութիւն գալ, այլ կը ջանաք ի կորուստ մատնել զիս։

—Ե՞ս, գոչեց Ռամօ բոցավառ ակնարկով մը, ե՞ս փորձեմ արգելուլ զձեզ հաւատալէ։ Ո՛չ, ո՛չ, բոլոր կենացս մէջ խղճի ազատութիւն դաւանած եմ... Եւ ձեզ նման պաշտելեաց էակ մը չարչարելու համար չէ որ վարդապետութիւնս պիտի փոխեմ... Աղօթեցէ՛ք, Քոնչիդա, կը խնդրեմ, ձեր մօր համար եւ ինձ համար ալ... Ամէն բան կը զոհէի ունենալու համար հաւատք մը որ թոյլ տայ ինձ աղօթել ձեզ հետ... Բայց հաւատքը բանի չըլլար... Նրանք անոնց որ հաւատք ունին, կը նախանձիմ անոնց վրայ։

—Ուրեմն, գոչեց դեռատի կինն, որոյ դէմքը մէկ վայրկենի մէջ արցունքով ողողուեցաւ, ջանացէք հաւատալ. վերացուցէք ձեր միտքը դէպի երկինք...

—Երկինք Թափուր է, Քոնչիդա։ Անձնիւր ժողովուրդ հոն դրաւ իր աստուածները, բայց անոնք փշրուելու կուռքեր էին եւ լոկ մարդկային կիրքերու աստուածացումն.. ժողովուրդներն անցան, կրօնքներն իրարու յաջորդեցին, աստուածները փոխուեցան, եւ երկինք Թափո՛ւր մնաց։

Մեծանուն մարդն ուսերուն վրայ շարժեց իր Թանձրախիտ մազերով գլուխը, կարծես տաղտկալի մտածութիւն մը վանելու համար, եւ խոր հառաչանք մ'արձակելով.

—Այլ ես երբէք չխօսի՛նք այդ բաներուն վրայ, դուք ցաւ կը պատճառէք ինձ եւ ես չարիք կը պատճառեմ ձեզ... Սաստիկ կը ցաւիմ ատոր համար... Դուք հաւատքի պիտի չբերէք զիս եւ ես երբէք պիտի չփորձեմ համոզել զձեզ, վասն զի ոճիր կը համարիմ քանդել հաւատք մը որ կը սրտապնդէ ու կը քաջալերէ զձեզ կենաց ասպարէզին մէջ։ Ներեցէք ինձ եւ աներկբայ եղէք որ ձեր կամաց ընդդիմանալով հանդերձ, բոլոր հոգւովս կը սիրեմ զձեզ։

—Ձեր բոլոր հոգւո՞վդ, ըսաւ Քոնչիդա դառնագին, հոգի ունի՞ք։

—Իրաւունք ունիք, սիրելիս, պատասխանեց Ռամօ ժպտագին։ Տեսէ՛ք, անապաչառութիւնք ի՛նչպէս կ'ապականեն լեզուն իսկ։ Ձեզ հաւատար թէ հոգի մը ունիմ, բայց աներկբայ եմ թէ սիրտ մը ունիմ, եւ այս սիրտը բոլորովին ձերն է։

Իր կնոջ ձեռքը բռնեց եւ կաթոգին սեղմելով, յարեց.

—Ամէն պարագայի մէջ, եթէ մահկանացու արարած մը հոգի ունեցած է երբէք, դուք ըլլալու էք այդ հոգին, ո՛վ Քոնչիդա, վասն զի դուք մարդկութենէն վեր բան մ'էք ինձ համար։

Քոնչիդա պատասխան չտուաւ։ Ցամաքաբար դուրս ելան, իրենց ետեւէն Թողլով արարողութիւնն որ կը շարունակուէր եւ որուն Քոնչիդա դադրած էր ուշադրութիւն ընծայելէ, երբ իր հաւատափոխական ձեռնարկին մէջ, անոր աջակցութիւնն անօգուտ երեւցած էր իրեն։ Երգերն հեռուն դասին մէջ մարեցան, անուշահոտութիւնք տկարացան, լոյսերն աղօտացան, դաշն հով մը փչեց հեշտագին, եւ հրապարակը լուսազարդ ճեմավայրին հետ երեւցաւ։ Աստիճաններէն վար իջան, եւ վանդակորմին առջեւ, գարնանային այս գեղեցիկ գիշերուան ազդած քաղցրութեան մէջ, Ռամօ իր կնոջ թեւն իր թեւին տակ անցունելով, փորձեց քաշել տանիլ զայն նոյն ճըկուն ու թեթեւ քայլով որ հոն բերած էր զանոնք իբրեւ երկու սիրահարներ։ Բայց թոյլ ու սառուցիկ գտաւ զՔոնչիդա։ Յոյսն որ եկած ատեն առաջնորդ եղած էր անոր, ի դերեւ ելած էր։ Այլեւս իր ակնկալած յաղթութիւնը ձեռք բերելու բաղձանքը չէ՛ր զինքը վարողը։ Կ'երթար պարտութեան տակ նկուն, սկսելով խուլ ատելութիւն մը զգալ անոր դէմ որ իր երազած յաղթանակին արգելութենէն զրկած էր զինքը։

Այդ օրէն սկսեալ, մեծ փոփոխութիւն մը յառաջ եկաւ Քոնչիդայի մտային վիճակին մէջ։ Երախտագիտութիւնն զոր զգացած էր Ռամօյի համար, սրբուեցաւ իր մտքէն. խանդակաթ հիացումն զոր կ'զգար մեծանուն մարդուն համար, ան հետացաւ։ Ամէն ինչ խեղդուեցաւ այն սոսկման տակ զոր կ'զգէր իրեն անուղղայ անաստուածը։ Ռամօ բոլորովին կերպարանափոխ երեւցաւ անոր։ Իր փառաւոր այլ խորոխտ դիմագիծերն սատանայական հպարտութեամբ մը դրօշմուած Թուեցան անոր։ Ռամօ, մտածութեան ճիգէն փոսացած իր ճակատովն, յիշեցուց անոր չար հրեշտակը։ Քոնչիդա անոր քունքին խուժանչիւր անկիւնը վեր դարձած թաւ յօնքերուն մէջ դժոխային ամբարտաւանութեան մը ահարկու նշաններ գտաւ։ Միտքը պահեց անոր ժամու խօսքերն որոց մէջ գուշակեց տեսնել խոր արհամարհանք մ'մարդկութեան դէմ։

Ռամօ, զոր Քոնչիդա ցայն վայր սիրած էր իբրեւ գորովագութ հայր մը, յանկարծ փոխուեցաւ սպառնալից ու ահաւոր էակի մը։ Դեռատի կինը մտատանջութեամբ նայեցաւ անոր երեսն եւ կանանց յատուկ համբերատար հնարիմացութեամբ դիտեց անոր գործերը։ Գէթ անգամ մը չկրցաւ բռնել անոր ո՛չ տկար կողմն եւ ո՛չ ալ ծաղրելի կողմն։

(Շարունակելի)

Թարգմանեց Բ. Մ. ՓՕԶԱՃԵԱՆ